

ΟΙ ΑΓΑΝΑΚΤΙΣΜΕΝΟΙ

ένα κίνημα που συγκλόνισε την
Ελλάδα το καλοκαίρι του 2011

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Σοσιαλιστική Διεθνιστική Οργάνωση

Δεκέμβρης 2011

Το «Ξεκίνημα» παλεύει για τα καθημερινά προβλήματα των εργαζομένων και της νεολαίας και για το σοσιαλισμό στην Ελλάδα και διεθνώς. Πιστεύουμε βαθιά πως χωρίς κοινή διεθνιστική πάλη στην Ευρώπη και διεθνώς δεν θα μπορέσουμε να αλλάξουμε τον κόσμο προς όφελος των εργαζομένων, της νεολαίας και των φτωχών λαϊκών στρωμάτων. Κάνουμε τον διεθνισμό πράξη συμμετέχοντας στην Επιτροπή για μια Εργατική Διεθνή (CWI) η οποία παλεύει σε 45 περίπου χώρες σε όλες τις ηπείρους, για τους πιο πάνω στόχους.

Ελάτε σ' επαφή:

Αθήνα: Γόρτυνος 8, Κάτω Πατήσια. ΤΗΛ.: 210 – 2283019

Θεσ/νικη: Πτολεμαίων 40. ΤΗΛ.: 2310 – 540432

Βόλος: ΤΗΛ.: 6944421153

Κέρκυρα: ΤΗΛ.: 6976940070

www.xekinima.org

contact@xekinima.org

xekinima@hotmail.com

οι αγανακτισμένοι

Ένα κίνημα που συγκλόνησε την Ελλάδα το καλοκαίρι του 2011

Πάρης Μακρίδης & Ανδρέας Παγιάτσος

*Εκδόσεις Ξεκίνημα
Δεκέμβρης 2011*

κέρδη τους οι τραπεζίτες οι εφοπλιστές και οι βιομήχανοι!

Να απαιτήσουμε το δικαίωμα να διαχειρίζεται η κοινωνία τις καταθέσεις των πολιτών της, δηλαδή τις δικές μας τραπεζικές καταθέσεις! Δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν 200 δις καταθέσεις στις τράπεζες, δικά μας λεφτά, κι αυτά να τα καρπούνται και να τζογάρουν οι τραπεζίτες, γιατί... «πρέπει να βγάλουν κέρδη» σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς! Αυτό σημαίνει να φύγουν οι τράπεζες από την ιδιοκτησία ιδιωτών, να εθνικοποιηθούν και να περάσουν στην κοινωνία.

Να απαιτήσουμε να μάθουμε πού πήγαν τα κέρδη τόσων χρόνων! Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 μέχρι το 2007 η ελληνική οικονομία αναπτυσσόταν με ρυθμούς 4-5% το χρόνο και η Ελλάδα αποτελούσε το Ελντοράντο των κερδών, με κερδοφορία στα επίπεδα 20-30% τον χρόνο! Που πήγαν αυτά τα λεφτά; Γιατί τα κέρδη δικά τους και οι ζημιές δικές μας;

Ετσι, με βάση τα πιο πάνω, με τα 350 δις € που θα «γλιτώσουμε» αν αρνηθούμε να αποπληρώσουμε το χρέος και με τη σωστή και κοινωνικά χρήσιμη διαχείριση των 200 δις € που βρίσκονται στις τράπεζες, μπορούν να γίνουν θαύματα στην οικονομία. Μπορούμε να μεταμορφώσουμε ολοκληρωτικά την κατάσταση, να δημιουργήσουμε θέσεις εργασίας, να έχουμε αξιοπρεπή υγεία, παιδεία, συντάξεις και λαϊκές κατοικίες.

Τέλος...

Όσοι λένε πως «αυτά δεν γίνονται», πως «είναι ξεπερασμένα», κλπ, κάνουν αυτό που έχουν μάθει πολύ καλά μέσα από τα κανάλια του συστήματος: λένε ψέματα!

Και η αλήθεια είναι πως έχουν ένα πολύ καλό λόγο να λένε ψέματα. Γιατί αν το κίνημα μπορέσει να φέρει σε πέρας όλα όσα αναφέρουμε πιο πάνω, αυτό θα είναι και το τέλος της εξουσίας του μεγάλου κεφαλαίου, θα είναι το τέλος των Λάτσηδων και των Βαρδηνογιάννηδων, των τραπεζιτών και των πετρελαιάδων, θα

είναι το τέλος της κυριαρχίας 5 οικογενειών στα ΜΜΕ, που έχουν από πίσω τους εφοπλιστικούς στόλους ή τις εργολαβίες όλης της χώρας, θα είναι το τέλος των καλοπληρωμένων παπαγάλων που παριστάνουν τους σοφούς στα ΜΜΕ και στις σχολές. Θα είναι το τέλος του συστήματός τους, του καπιταλισμού, που δεν κουράζονται ποτέ να λένε πως είναι ότι πιο τέλειο έχει φανταστεί ποτέ το μυαλό του ανθρώπου...

Σχεδόν 3 εκατομμύρια Έλληνες το μήνα που πέρασε τους είπαν «όχι κύριοι, η βαρβαρότητά σας δεν θα περάσει!». Δεν είχαν την απαιτούμενη πολιτική καθαρότητα και οργάνωση για να νικήσουν, αλλά έβαλαν ένα σημαντικό λιθαράκι για το μέλλον.

Για να μπορέσουμε να νικήσουμε, σ' ένα από τους επόμενους γύρους που έρχονται αναπόφευκτα, πρέπει να οργανωθούμε. Πρέπει να κτίσουμε την «άλλη αριστερά» αυτή που θα παλέψει για όλα τα πιο πάνω, που θα προσφέρει, δηλαδή, τον πολιτικό και οργανωτικό εξοπλισμό που απαιτείται, σε συνδυασμό με τον σεβασμό στη δημοκρατία του κινήματος και χωρίς καπελώματα, έτσι ώστε το μαζικό κίνημα να πάρει αυτές τις ιδέες και να τις κάνει όπλο στα χέρια του. Τότε καμιά τρόικα και κανένας μηχανισμός καταστολής δεν θα μπορούν να σταθούν απέναντί του.

Όσα περιγράφουμε πιο πάνω δεν είναι παρά η βάση για να υπάρξει μια άλλη κοινωνία, ακριβώς στον αντίποδα της σημερινής, μια κοινωνία στην οποία δεν θα είναι όλα υποταγμένα στο κέρδος μιας απειροελάχιστης μειοψηφίας! Μια κοινωνία στην οποία θα υπάρχει δικαιοσύνη, ισότητα, ελευθερία και πραγματική δημοκρατία. Μια κοινωνία που θα σχεδιάζει την οικονομία για να υπηρετεί τις δικές της ανάγκες κι όχι το καπιταλιστικό κέρδος! Αυτή είναι η κοινωνία του σοσιαλισμού. Και μπορεί ο μίστερ ΓΑΠ και οι σοσιαλιστές του να έχουν ρεζιλέψει τη λέξη, αλλά δουλειά μας είναι να αποκαταστήσουμε το νόημα της, αυτής όπως και τόσων άλλων.

Ιούλης 2011

εργαζομένων και της κοινωνίας στον έλεγχο και τη διαχείριση των επιχειρήσεων του δημοσίου και της παραγωγής.

Υπάρχει πολιτική εναλλακτική;

Ο κόσμος που συμμετείχε στα κινήματα του Ιούνη, το 29% του ενήλικου πληθυσμού, που ήθελε να δει την πτώση της κυβέρνησης, είχε ένα μόνιμο ερώτημα στο μυαλό του: κι άμα πέσει το ΠΑΣΟΚ τι θα ακολουθήσει; Γιατί, σίγουρα, το να ρίξουμε το ΠΑΣΟΚ για να φέρουμε τη ΝΔ ή μια κυβέρνηση συνεργασίας δεν είναι λύση.

Η πρώτη απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι ότι, έχει σημασία να πέσει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ακόμα κι αν δεν είναι καθαρό ποιος θα ακολουθήσει γιατί η όποια επόμενη κυβέρνηση θα ζει με το φόβο της ανατροπής από το κίνημα. Πρέπει να θυμηθούμε την Αργεντινή που τον χειμώνα του 2001-2 έριξε πέντε (5!) προέδρους μέσα σε διάστημα μερικών βδομάδων. Τελικά αυτό το κίνημα ανάγκασε την κυβέρνηση της Αργεντινής να προχωρήσει σε παύση πληρωμής (ενός μεγάλου ποσοστού) του δημόσιου χρέους. Μια σημαντική νίκη από μόνη της! Όμως, η νίκη αυτή δεν μπόρεσε να ανατρέψει συνολικά την πολιτική εξουσία των καπιταλιστών, ούτε να απαλλάξει την κοινωνία από τη φτώχεια. Επομένως χρειαζόμαστε κάτι παραπάνω!

Αν, παρά τα όποια κινήματα και ανατροπές, οι τύχες μας παραμείνουν στα χέρια μερικών εκατοντάδων διεφθαρμένων στη βουλή, εντελώς ανεξέλεγκτων, που στηρίζονται στα μεγάλα συμφέροντα και πραγματικά τα «τρώνε μαζί», που εκλέγονται στη βάση ψεύτικων υποσχέσεων χωρίς κανείς να μπορεί να τους αλλάξει για τα επόμενα 4 χρόνια, τότε το πρόβλημα παραμένει. Χρειάζεται λοιπόν απάντηση σ' αυτό το ζήτημα που αφορά το θέμα της εξουσίας στην κοινωνία. Κι αυτή είναι:

- Θέλουμε μια «βουλή» στην οποία όσοι εκλέγονται να είναι υπόλογοι και να μπορούν να ανακαλούνται αμέσως, αν έτσι αποφασίσουν αυτοί που τους εκλέξανε (κι όχι κάθε 4 χρόνια σε εκλογές απάτης, ψεμάτων και ρουσφετιών).
- Θέλουμε εκπροσώπους που θα παίρνουν όσα παίρνουν και οι εργαζόμενοι – κι όχι 10.000 € το μήνα - χωρίς κανένα προνόμιο και καμία σύνδεση με επιχειρηματικά συμφέροντα. Όσοι απ' αυτούς αθετούν αυτούς τους κανόνες, στη φυλακή – ούτε «εξαγορές» ποινών ούτε παραγραφές!
- Αυτούς τους κανόνες μπορούν να τους υπηρετήσουν μόνο εκπρόσωποι που θα εκλέγονται μέσα από μαζικές συνελεύσεις, στους εργατικούς χώρους, στις γειτονιές, στις σχολές κλπ. Σ' αυτές τις ίδιες συνελεύσεις θα λογοδοτούν και θα υπόκεινται σε ανάκληση!
- Μια τέτοια «βουλή» των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων μπορεί να προχωρήσει στη θέσπι-

ση μιας πραγματικής «λαϊκής εξουσίας» - δηλαδή μιας κυβέρνησης «από τους εργαζόμενους για τους εργαζόμενους», στην υπηρεσία της κοινωνίας και των λαϊκών στρωμάτων.

Δύσκολο, σαν προοπτική; Ναι, πολύ δύσκολο! Αλλά γιατί; Γιατί το κίνημα δεν έχει καταφέρει σε καμία φάση του να επεκταθεί σε όλο το πλάτος και το βάθος της κοινωνίας και γιατί το κίνημα δεν θέτει σαν συνειδητό, πολιτικό του στόχο τα πιο πάνω. Αν το κίνημα όμως μπορέσει να αναπτυχθεί με τον τρόπο που περιγράφουμε, τότε η εκλογή των αντιπροσώπων αυτών, κι αυτών που θα «κυβερνούν», θα προκύπτει με τον πιο φυσιολογικό τρόπο: θα είναι άνθρωποι που θα εκπροσωπούν τα κοινωνικά κινήματα κι όχι τα μεγάλα συμφέροντα και θα τελούν κάτω από τον διαρκή έλεγχο της «βάσης». Έτσι, και μόνο έτσι θα αποκτήσουν οι λέξεις «πραγματική» ή «άμεση» δημοκρατία, νόημα.

Υπάρχει εναλλακτική οικονομική πολιτική;

Πέρα από πολιτική εναλλακτική χρειάζεται και εναλλακτική οικονομική πολιτική.

Όλη η επίθεση που δέχεται η ελληνική κοινωνία γίνεται στο όνομα της αποπληρωμής του δημόσιου χρέους. Ποιος δημιούργησε όμως το χρέος για να το ξοφλήσουμε εμείς; Ας σημειώσουμε μερικούς αριθμούς!

Στη δεκαετία 2000 - 2009 πληρώσαμε για το χρέος 450 δις ευρώ και δανειστήκαμε 485! Δηλαδή από το σύνολο των δανείων της προηγούμενης δεκαετίας (δύο φορές περίπου το α.ε.π της χώρας) μόνο τα 35 δις αξιοποιήθηκαν για μισθούς, συντάξεις και δημόσιες υπηρεσίες. Όλα τα υπόλοιπα πήγαν για να εξοφλήσουν τα προηγούμενα δάνεια – δηλ. στις τσέπες των τραπεζιτών, Ελλήνων, Γάλλων, Γερμανών κλπ! Οι τραπεζίτες αυτοί δάνειζαν το ελληνικό δημόσιο με επιτόκια που έφτασαν μέχρι και το 7%, όχι με δικά τους λεφτά, αλλά με αυτά που δανείζονταν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με επιτόκιο 1%!

Η ελληνική κυβέρνηση με τη συνδρομή των «σοφών» της Τρόικας, πρόσφερε στις ελληνικές τράπεζες ρευστό και εγγυήσεις στο ύψος των 108 δις ευρώ! Όμως η χρηματιστηριακή αξία του τραπεζικού συστήματος της χώρας μας δεν είναι ούτε 15 δις ευρώ! Απίστευτο; Πώς γίνεται μια χρεοκοπημένη κυβέρνηση να βρίσκει 108 δις € για τους τραπεζίτες της χώρας όταν η αξία των τραπεζών συνολικά στο χρηματιστήριο είναι γύρω στα 15 δις; Τα βρίσκει δανειζόμενη απ' την Τρόικα, και μετά ξεζουμίζοντας εμάς για να αποπληρώσει τα νέα δάνεια.

Τι πρέπει να διεκδικήσουμε, λοιπόν;

Να αρνηθούμε να πληρώσουμε το χρέος στους δανειστές μας! Αυτό δημιουργήθηκε για να αυξάνουν τα

Πρόλογος

Το κίνημα των Αγανακτισμένων συγκλόνισε την Ελλάδα από τα τέλη του Μάη μέχρι τα τέλη του Ιούνη του 2011. Το Ξεκίνημα ήταν από τις οργανώσεις που συμμετείχε από την πρώτη μέρα στο κίνημα αυτό. Στη προσούρα αυτή γίνεται μια προσπάθεια απολογισμού του κινήματος, ώστε να βγουν συμπεράσματα από τη σημαντική αυτή εμπειρία και να αξιοποιηθούν οι παρακαταθήκες που αφήνει για τους αγώνες του μέλλοντος.

Αποτελείται από δύο κείμενα.

Το πρώτο, με τίτλο «Αγανακτισμένοι – διαδρομή και πολιτικά διδάγματα» γραμμένο από τον σύντροφο Πάρη Μακρίδη, συνδυάζει πολιτικά συμπεράσματα με μια αρκετά λεπτομερή αναφορά στην πορεία της εξέλιξης του κινήματος αυτού. Γράφτηκε το Φθινόπωρο του 2011 όταν το κίνημα αυτό είχε πια κλείσει.

Το δεύτερο με τίτλο «Αγανακτισμένοι – απολογισμός ενός κινήματος με μέλλον» είναι γραμμένο από τον σύντροφο Ανδρέα Παγιατίσο τον Ιούλη του 2011, προτού το κίνημα αυτό κλείσει ολοκληρωτικά. Είναι πιο συνοπτικό κι εστιάζει στον απολογισμό των πολιτικών συμπερασμάτων και των καθηκόντων για την επόμενη περίοδο. Ανέβηκε στο σάιτ του «Ξ» στις 24 Ιούλη του 2011.

βάσης και στην εκλογή ανι-
διοτελών ταξικών αγωνιστών
στις διοικήσεις.

Επέκταση του κινήματος των πλατειών

Το φθινόπωρο πρέπει να
δει μια νέα προσπάθεια επα-
νεκκίνησης του κινήματος των
πλατειών. Οι συνελεύσεις των
πλατειών όμως πρέπει να επε-
κταθούν στις γειτονιές (στις
μεγάλες πόλεις) και πάνω απ'
όλα τους εργατικούς χώρους
και στο χώρο της Παιδείας.
Διαφορετικά τα όρια τους
είναι περιορισμένα. Οι συνε-
λεύσεις αυτές δεν πρέπει να
αποτελούνται απλά από γνω-
στά στελέχη και ακτιβιστές της αριστεράς, αλλά να
έχουν πλατιά λαϊκή συμμετοχή.

Κάτι τέτοιο απαιτεί ειδικές εκστρατείες στις γειτονιές και τους εργατικούς χώρους.

Οι συνελεύσεις αυτές δεν είναι νοητό να είναι καθη-
μερινές γιατί κανένας εργαζόμενος, προπάντων οικο-
γενειάρχης δεν μπορεί να συμμετέχει σε τέτοιες δια-
δικασίες – χρειάζεται να είναι βδομαδιάτικες, ή κάθε
15, ανάλογα με το πώς αποφασίσουν οι ίδιοι οι συμ-
μετέχοντες. Πρέπει να εκλέξουν επιτροπές οι οποίες
να είναι ανά πάσα στιγμή ανακλητές, δηλαδή, κάθε
συνέλευση να τις ανακαλεί αν έτσι κρίνει. Οι συνελεύ-
σεις των κεντρικών πλατειών πρέπει σταδιακά να γί-
νουν συνελεύσεις εκπροσώπων των τοπικών συνελεύ-
σεων και επιτροπών και οι επιτροπές να συντονίζονται
μεταξύ τους σε επίπεδο πόλεων και πανελλαδικά.

Απαιτείται θέση για τα «μπάχαλα»

Η ανάγκη της μαζικότητας του κινήματος απαιτεί κα-
θαρή θέση για το θέμα των μπάχαλων. Αυτή η θέση
δεν μειώνει καθόλου την οργή για την άγρια κατα-
στολή από τις διάφορες «ειδικές δυνάμεις». Όμως
τα μπάχαλα στο όνομα της «αντιεξουσιαστικής» δή-
θεν πάλης λειτουργούν σαν το ιδανικό άλλοθι για την
άγρια καταστολή των κινημάτων μας. Και ο κίνδυνος
των συγκρούσεων αυτών κρατά μακριά από τις πορεί-
ες του κέντρου ένα απίστευτα μεγάλο αριθμό εργαζο-
μένων, τόσων, που οι «αντιεξουσιαστές» πρωταγωνι-
στές μπαχάλων δεν μπορούν καν να φανταστούν.

Η συνέλευση του Συντάγματος όμως (καθώς και
του Λ. Πύργου και αλλού) δεν έχουν καθόλου καθαρή
θέση γι' αυτό το θέμα. Οι υπερασπιστές της «θετικής
συμβολής» των μπάχαλων κρύβονται πίσω από θέ-
σεις του είδους «για χάρη της ενότητας δεν πρέπει να
κάνουμε το διαχωρισμό ανάμεσα σε κουκουλοφόρους
και μη». Η ενότητα που έχει νόημα, όμως, είναι με τις

εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενους και τις οικογένει-
ές τους, που δεν είναι διατεθειμένοι να εμπλακούν σε
ένα ανώφελο πετροπόλεμο με τα ΜΑΤ. Αυτή θυσιά-
ζεται, όταν προτάσσεται η «ενότητα» με τους «μπα-
χαλάκηδες» ένα μεγάλο ποσοστό από τους οποίους
είναι δεδομένο πως είναι ασφαλίτες.

Πολιτικοποίηση

Τέλος, κανένα κίνημα δεν μπορεί να επιβιώσει χωρίς
καθαρούς πολιτικούς στόχους. Το μαζικό κίνημα μέσα
από την κατάληψη των πλατειών έχει πάρει μέχρι
στιγμής μια σειρά από πολύ σημαντικές αποφάσεις,
όπως αναφέραμε παραπάνω, αποφάσεις πολιτικές!
Για να είναι συνεπές με τον εαυτό του, το κίνημα των
Αγανακτισμένων, που στην ουσία αποτελεί το «κίνη-
μα» ολόκληρης της κοινωνίας, πρέπει τολμηρά να πει
«ναι» στην πολιτικοποίηση!

Πολιτικό κίνημα

Το κίνημα μπορεί και πρέπει να θέσει κατά τη γνώμη
μας ένα πιο προχωρημένο, πιο μεγαλεπήβολο στόχο:
να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για ένα νέο πολι-
τικό φορέα/κίνημα που μπορεί να επιφέρει μεγάλες
ανατροπές στην ελληνική κοινωνία και πολιτική σκη-
νή. Πολιτικό κίνημα δεν σημαίνει τίποτε άλλο παρά
οργάνωση ή αυτό-οργάνωση στη βάση μιας σειράς
πολιτικών θέσεων. Κι αυτές υπάρχουν ή μισο-υπάρ-
χουν ήδη.

Για ένα τέτοιο εγχείρημα, είναι σε πρώτη φάση αρ-
κετό να πούμε αυτά που έχει ήδη πει το κίνημα των
Αγανακτισμένων: Κάτω η κυβέρνηση, έξω η Τρόικα.
Το χρέος δεν είναι δικό μας, δεν το πληρώνουμε. Πέ-
ρασμα του συνόλου του τραπεζικού συστήματος στην
ιδιοκτησία της κοινωνίας. Όχι στις ιδιωτικοποιήσεις,
όχι στο ξεπούλημα του δημόσιου πλούτου (που ανή-
κει σε εμάς) επανεθνικοποίηση όλων των ΔΕΚΟ που
ξεπουλήθηκαν στους ιδιώτες και τις πολυεθνικές. Δι-
αφάνεια, δημοκρατία, αποφασιστική συμμετοχή των

Τα κινήματα έχουν πάντα, μεταξύ τους, μια διαλεκτική σύνδεση και αλληλεπίδραση. Το ένα «μαθαίνει» από το άλλο, κι έτσι μαζί μπορούν να αποτελέσουν μια «ενιαία» –μπορεί να πει κανείς– διαδικασία, μακρόχρονα, μ' όλες τις αντιφάσεις και τα πισωγυρίσματα που μπορεί να την χαρακτηρίζουν. Μια διαδικασία που δημιουργεί σταδιακά τις προϋποθέσεις για τις μεγάλες κοινωνικές και πολιτικές ανατροπές που απαιτούνται.

Στο τέλος-τέλος αυτό που καλείται η ελληνική κοινωνία είναι να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την αναγέννηση και του συνδικαλιστικού κινήματος και της Αριστεράς στη χώρα μας. Και το κίνημα των Αγανακτισμένων προσφέρει ένα σκαλί σ' αυτή την εναγώνια προσπάθεια της κοινωνίας (που είναι περισσότερο ενστικτώδης και εμπειρική παρά συνειδητή και επιστημονικά τεκμηριωμένη) να βρει το δρόμο προς αυτή την κατεύθυνση κι αυτούς τους στόχους.

Η επόμενη φάση των κινήματων

Τι θα γίνει το Φθινόπωρο; Θα ξαναπάει πάνω του το κίνημα των Αγανακτισμένων, θα κατακλύσει ξανά τις πλατείες; Αυτό είναι κάτι που μόνο ο χρόνος θα δείξει παρότι ασφαλώς η προσπάθεια θα γίνει. Οι συνθήκες όμως αλλάζουν. Αυτό που αγκαλιάστηκε μαζικά από την κοινωνία τον Ιούνιο που πέρασε δεν σημαίνει πως θα γίνει ξανά τον Σεπτέμβριο.

Η μάχη για να χτιστεί σε νέες, μαζικές βάσεις, ξανά, το κίνημα των Αγανακτισμένων είναι απολύτως σωστή. Αλλά πρέπει να είμαστε ανοιχτοί στο ενδεχόμενο το μαζικό κίνημα να βρει άλλους τρόπους έκφρασης. Μπορεί να πάρει για παράδειγμα το χαρακτήρα τοπικών εκρήξεων, γύρω από ζητήματα που αφορούν τοπικές κοινωνίες. Η Κερατέα είναι ήδη ένα παράδειγμα που έχει περάσει στο dna του μαζικού κινήματος. Η παιδεία και ειδικά η νεολαία είναι χώροι που μπορεί να εκραγούν. Μάχες όπως αυτές που δίνουν σήμερα οι μικροϊδιοκτήτες των ταξί, δείχνουν ότι μπορεί να βρεθούν μπροστά κλάδοι που σήμερα δεν «φαίνονται».

Το κίνημα των Αγανακτισμένων μπορεί να περάσει μέσα από μια διαδικασία μετεξέλιξης, σε κάτι ακόμα πιο προωθημένο, κι όχι σε πιστό αντίγραφο της προηγούμενης του φάσης. Εξάλλου το κίνημα Δεν Πληρώνω που άφησε την σφραγίδα του την περίοδο Δεκέμβρη 2010 και Φλεβάρη 2011, μετεξελίχτηκε στο κίνημα των Αγανακτισμένων, δηλαδή έκανε ένα άλμα σε ένα ανώτερο επίπεδο. Σήμερα βλέπουμε τους οδηγούς ταξί να ανοίγουν τα διόδια και να επαναφέρουν ξανά σε μαζική κλίμακα το Δεν Πληρώνω.

Όλα λοιπόν είναι ανοιχτά. Στην πιο εξελιγμένη της μορφή η ταξική πάλη θα μπορούσε στην επόμενη περίοδο να μας δώσει τοπικές εκρήξεις τύπου Κερατέας, μαζί με την δυναμική επιστροφή του Δεν Πληρώνω, σε συνδυασμό με την επιστροφή στις πλατείες και με δυναμικές απεργιακές κινητοποιήσεις. Κάτι τέτοιο όμως

δεν μπορεί και να προβλεφτεί. Χρειάζεται και πρέπει να επιδιωχθεί, αλλά το τι θα γίνει κατορθωτό στην πράξη είναι ένα ανοιχτό ζήτημα.

Μπορεί οι ακριβείς εκφάνσεις της ταξικής πάλης στην Ελλάδα να μην μπορούν να προβλεφτούν με οποιαδήποτε ακρίβεια, αλλά δύο πράγματα είναι σίγουρα.

Πρώτο η ταξική πάλη δεν πρόκειται να σιγάσει, με τίποτα. Εχουμε μπει σε μια νέα εποχή όπου η ταξική πάλη θα είναι «γυμνή», «ωμή». Κι αυτό δεν αφορά μόνο την Ελλάδα αλλά όλη την ευρωπαϊκή ήπειρο.

Και δεύτερο, η αριστερά, αν θέλει να είναι σωστή, σοβαρή, συνεπής, θα πρέπει υπεύθυνα και σοβαρά να επιδιώξει την προετοιμασία του κινήματος, την κλιμάκωση των κινητοποιήσεων, την καλύτερη οργάνωση και σύγκλισή τους.

Τι σημαίνει «προετοιμασία για το μέλλον»;

Προετοιμασία του κινήματος ώστε αυτό να μπορεί να δώσει τις μάχες του από πιο προωθημένες θέσεις, και με καλύτερες προοπτικές νίκης, σημαίνει, τα συμπεράσματα από τις προηγούμενες φάσεις να γίνουν προτάσεις και θέσεις για την επόμενη φάση, ανεξαρτητά από τις συγκεκριμένες μορφές που θα πάρει η ταξική πάλη. Συνοψίζουμε μερικά από τα βασικά συμπεράσματα, στα οποία έχουμε ήδη αναφερθεί:

Μαζικότητα και κλιμάκωση

Η δύναμη του κινήματος βρίσκεται στη μαζικότητά του, στην εξάπλωση και το συντονισμό του. Οι Αγανακτισμένοι, το Δεν Πληρώνω, τοπικά κινήματα όπως της Κερατέας, κινήματα της νεολαίας και της Παιδείας, μαζί με την κάθοδο των εργαζομένων σε δυναμικές απεργιακές κινητοποιήσεις, όλα αυτά μαζί μπορούν να ανατρέψουν οποιαδήποτε σχέδια, οποιασδήποτε κυβέρνησης. Αυτός πρέπει να είναι ο στόχος της επόμενης περιόδου.

Απεργίες

Στα πλαίσια του κινήματος αυτού, ο ρόλος του εργατικού-απεργιακού κινήματος είναι ο πιο κρίσιμος - γιατί μόνο έτσι μπορεί να παραλύσει η οικονομία. Ασφαλώς δεν πρέπει να υπάρχει καμία εμπιστοσύνη στους εργατοπατέρες που ελέγχουν το συνδικαλιστικό κίνημα, αλλά από την άλλη, αν δεν υποχρεωθούν οι ηγεσίες της ΓΣΕΕ, της ΑΔΕΔΥ και των μεγάλων Ομοσπονδιών, δεν μπορούν να υπάρξουν ούτε γενικές ούτε σημαντικές κλαδικές απεργίες. Γι' αυτό, ο μόνος δρόμος είναι δραστηριοποίηση στη βάση του συνδικαλιστικού κινήματος για πρωτοβουλίες από τα κάτω, οι οποίες ταυτόχρονα να ασκούν πιέσεις στις υπάρχουσες συνδικαλιστικές ηγεσίες να υποχρεωθούν να καλέσουν δυναμικές κινητοποιήσεις. Αυτό, μέχρι να μπορέσουμε να αλλάξουμε τα ισοζύγια και να περάσουν τα σωματεία και τα συνδικάτα στον έλεγχο της

«Αγανακτισμένοι»: διαδρομή και πολιτικά διδάγματα

Του Πάρη Μακρίδη

Εισαγωγή

Η περίοδος που διανύουμε είναι ιστορική. Η διεθνής οικονομική κρίση που ξεκίνησε από την αγορά κατοικίας των ΗΠΑ το 2007, όχι μόνο συνεχίζεται μέχρι και σήμερα αλλά βαθαίνει και γίνεται πιο έντονη, οξύνοντας διαρκώς την επίθεση του παγκόσμιου κεφαλαίου απέναντι στις κοινωνικές και εργασιακές κατακτήσεις της εργατικής τάξης.

Η κρίση αυτή δεν ήταν, απλά, το προϊόν μιας κακοδιαχείρισης του συστήματος, ενός κακού υπολογισμού ή της απληστίας των golden boys. Αντιθέτως, οι αιτίες της «κρίσης χρέους» βρίσκονται στην ίδια τη λειτουργία του καπιταλισμού και των νόμων που τον διέπουν.

Μέσα στην κρίση κάθε εθνική αστική τάξη, θέλοντας να ενισχύσει τη θέση της στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, ενέτεινε την εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης, επιζητώντας τη μείωση του εργατικού κόστους. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα μειώσεις σε μισθούς, εκτίναξη των ποσοστών ελαστικής εργασίας, μεγάλα πο-

σοστά ανεργίας και ως εκ τούτου τη δραματική πτώση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων και λαϊκών στρωμάτων.

Την ίδια στιγμή βέβαια τα κράτη διεθνώς δαπανούσαν τρισεκατομμύρια € με σκοπό τη διάσωση στην αρχή και στη συνέχεια τη διατήρηση σε υψηλά επίπεδα της κερδοφορίας του τραπεζικού και βιομηχανικού κεφαλαίου. Η αναδιανομή του πλούτου από τους φτωχούς προς τους πλούσιους, μέσω της υπέρμετρης φορολόγησης των λαών από τη μια, και την παροχή ρευστού και εγγυήσεων στις τράπεζες, τη μείωση της φορολογίας του κεφαλαίου και των εργασιακών αλλαγών από την άλλη, μεγάλωσε.

Η κατάσταση αυτή δεν θα μπορούσε να μείνει για καιρό χωρίς απάντηση από τα εργατικά κινήματα. Μέσα στο 2009 και το 2010 είδαμε να αναπτύσσονται σημαντικά εργατικά και λαϊκά κινήματα. Από τις μεγάλες απεργίες σε εργοστάσια της Κίνας, του Μπαγκλαντές και της Νοτίου Αφρικής, μέχρι τη μεγάλη Γενική Απεργία του λαού της Γουαδελούπης, από τη λαϊκή εξέγερση στο Ιράν μέχρι τον αγώνα των δημοσίων

υπαλλήλων στο Ουισκόνσιν των ΗΠΑ οι οποίοι κατέλαβαν το τοπικό κοινοβούλιο(!) από τους μεγάλους απεργιακούς αγώνες ενάντια στις ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις σε Φινλανδία και Γαλλία και τις μεγάλες απεργίες σε Αγγλία, Ισπανία και Ιταλία ενάντια στα μέτρα λιτότητας μέχρι τα φοιτητικά κινήματα σε Αγγλία, Γερμανία και Αυστρία και το «Οχι» των Ισλανδών στο να πληρώσει ο λαός τα σπασμένα των τραπεζών. Οι αντιστάσεις αυτές έδειξαν τη θέληση των εργαζομένων και των νέων να δώσουν μια απάντηση στην επίθεση του κεφαλαίου.

Φέτος, στη διάρκεια του 2011, η κοινωνική αυτή οργή πήρε τα χαρακτηριστικά εκπληκτικών λαϊκών κινήματων, εξεγέρσεων και επαναστάσεων.

Η αρχή έγινε με τα μεγάλα επαναστατικά κινήματα στις χώρες της Β. Αφρικής και της Μ. Ανατολής, τα οποία κατάφεραν να συντρίψουν πανίσχυρες πολυετείς δικτατορίες, με χαρακτηριστικά παραδείγματα την Τυνησία και την Αίγυπτο. Ο αγώνας τους για δημοκρατία και ριζικές κοινωνικές αλλαγές συνεχίζεται κι αυτό αφορά το σύνολο των αραβικών λαών, ακόμα και στις χώρες όπου η αρχική επαναστατική έκρηξη των λαϊκών μαζών εκτροχιάστηκε (για ειδικούς λόγους που δεν είναι του παρόντος) όπως στη Λιβύη.

Στη συνέχεια η «φλόγα» της εξέγερσης πέρασε από την Αφρική και την Ασία στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Ισπανία. Οι Ισπανοί Indignados κατέλαβαν τις μεγάλες πλατείες των πόλεων της χώρας, διαμαρτυρόμενοι ενάντια στα μέτρα λιτότητας της κυβέρνησης Θαπατέρο και στα πρωτοφανή ποσοστά ανεργίας των νέων.

Το κίνημα των πλατειών στην Ελλάδα ξεκίνησε στα τέλη του Μάη. Το κίνημα αυτό δεν έπεσε από τον ουρανό, ούτε φυσικά έγινε επειδή κάποιος Ισπανός είχαν το σύνθημα «Κάντε ησυχία μην ξυπνήσετε τους Έλληνες». Αντιστάσεις στην ελληνική κοινωνία είχαν αναπτυχθεί όλο το προηγούμενο διάστημα, με τη νεολαϊστική εξέγερση του Δεκέμβρη του 2008, το κίνημα «Δεν πληρώνω», τον αγώνα των κατοίκων της Κερατέας, τις 11 συνολικά γενικές απεργίες μέσα σε διάστημα 1,5 χρόνου, τους αγώνες διαφόρων κλάδων όπως των εργαζομένων στην ΕΘΕΑ ή των Συμβασιούχων του δήμου Αθήνας, κλπ.

Όλη αυτή η οργή που συσσωρευόταν λόγω των συνεχόμενων Μνημονιακών μέτρων, εκφράστηκε μέσα από ένα μαζικό κίνημα, το οποίο γιγαντώθηκε κόντρα και έξω από τα παραδοσιακά θεσμικά πλαίσια, τα συνδικάτα και κόμματα της Αριστεράς.

Η υποστήριξη του κινήματος των πλατειών ήταν εντυπωσιακή, «αγκαλιάζοντας» την πλειοψηφία της κοινωνίας. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε το Τμήμα Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, το 70% των ερωτηθέντων αξιολογούν θετικά το κίνημα¹. Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και από τη δημοσκόπηση της Public Issue² στην οποία φαίνεται

ότι θετική και μάλλον θετική γνώμη για τις πλατείες έχει το 86%.

Οι πρώτες μέρες του κινήματος

Το πρώτο κάλεσμα για τις συγκεντρώσεις στις πλατείες έγινε μέσω facebook για τις 25 Μαΐου. Δυο μέρες πριν η κυβέρνηση είχε φροντίσει να δώσει ακόμα ένα λόγο για κινητοποιήσεις. Στις 23 Μαΐου ανακοινώθηκε ένα νέο πακέτο μέτρων, το οποίο αποτελούσε άλλη μια επίθεση στο λαϊκό εισόδημα. Απολύσεις, ιδιωτικοποιήσεις, περικοπές σε μισθούς και συντάξεις, αύξηση του ωραρίου στο δημόσιο τομέα, κατάργηση και συγχώνευση δημόσιων φορέων, εξίσωση φόρου πετρελαίου κίνησης-θέρμανσης και αύξηση του ΦΠΑ πολλών προϊόντων από το 13% στο 23%³. Όλα αυτά ήρθαν να προστεθούν στα μέτρα λιτότητας που είχαν αρχικά αποφασιστεί με βάση το Μνημόνιο του Μάη του 2010.

Στις 25 Μαΐου είχε φτάσει η στιγμή να εκφραστεί όλη η οργή και η αγανάκτηση για αυτό το γεγονός. Την ημέρα αυτή μαζεύτηκαν (ή «πέρασαν») κοντά στις 50.000 στην Αθήνα, σχεδόν 10.000 στη Θεσσαλονίκη και αρκετές χιλιάδες σε πολλές πόλεις της Ελλάδας. Το κλίμα των συγκεντρώσεων αυτών ήταν ενδεικτικό της ανάγκης που υπήρχε να γίνει κάτι, να υπάρξει μια αντίσταση στις βάρβαρες οικονομικές πολιτικές. Νέοι, ηλικιωμένοι, άνεργοι, εργαζόμενοι και μικρομεσαίοι, συνένωσαν τις φωνές τους ξεκινώντας ένα νέο κίνημα.

Τις πρώτες μέρες τα χαρακτηριστικά του κινήματος ήταν αρκετά μπερδεμένα. Από τη μια υπήρχε ένα έντονο πατριωτικό στοιχείο, με συχνές αναφορές στην «υπεράσπιση της πατρίδας» και του «έθνους» με συνθήματα όπως οι «Έλληνες μπορούμε» (χωρίς να διαχωρίζει τους Έλληνες κροίσους, τραπεζίτες κλπ, από τα φτωχά λαϊκά στρώματα) κλπ. Από την άλλη υπήρχε η κατανόηση, έστω και μ' ένα θολό τρόπο, ότι το χρέος δεν είναι δικό μας και δεν πρέπει να το πληρώσουμε, αίτημα πολύ ριζοσπαστικό ιδιαίτερα άμα ληφθεί υπόψη ότι τα μαζικά κόμματα της Αριστεράς (ΚΚΕ και ΣΥΝ) δεν το υιοθετούσαν (ο ΣΥΝ ακόμα και σήμερα).

Η οργή του κόσμου των Πλατειών, από την πρώτη στιγμή, στρεφόταν εναντίον του συνόλου του πολιτικού συστήματος αλλά και όλων των παραδοσιακών μορφών οργάνωσης. Είναι χαρακτηριστικό ότι την πρώτη μέρα στην Αθήνα υπήρξε έντονη αντίδραση από σημαντικό κομμάτι των συγκεντρωμένων όταν το σωματείο της ΔΕΗ επεχείρησε να πλησιάσει το χώρο και να ενωθεί μαζί τους!

Η κυβέρνηση και πολλά ΜΜΕ εκμεταλλεύτηκαν το γεγονός αυτό, προσπαθώντας να παρουσιάσουν το κίνημα σαν «απολιτικό» και «συμπαθητικό».

Ο Θ. Πάγκαλος δήλωσε στις αρχές σχετικά με το κίνημα ότι «η διαμόρφωση ενός πολιτικού κινήματος όσο και αν αυτό δυσχεραστεί ορισμένους, που ακολου-

νωμένη υποχώρηση (πχ με μια μεγάλη συναυλία) και οργανωμένη επιστροφή (πχ με αφορμή την πορεία της ΔΕΘ στη Θ/νίκη τον Σεπτέμβρη) αλλά η συντριπτική πλειοψηφία των οργανώσεων της αριστεράς, παρότι είχε ήδη αποσύρει τον κύριο όγκο των δυνάμεών της από την πλατεία, δεν ήθελε να «χαλάσει το χατίρι» στις μερικές εκατοντάδες που επέμεναν να μείνουν στην πλατεία. Λάθος!

Οι αδυναμίες του σήμερα και οι παρακαταθήκες για το μέλλον

Συνοπτικά, για να πέσει η κυβέρνηση και να μην περάσει το Μεσοπρόθεσμο χρειαζόταν ένα κίνημα το οποίο:

- α) να μπορεί να κινητοποιεί μεγάλες μάζες και για μεγάλη διάρκεια, μέσα από δυναμικές μορφές πάλης, όπως απεργίες και καταλήψεις εργατικών χώρων, με στόχο την παράλυση της οικονομίας, που πονάει το κατεστημένο περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, σε συνδυασμό με τις καταλήψεις των πλατειών από τους Αγανακτισμένους,
- β) να έχει πολιτική απάντηση στην κυβέρνηση: δηλαδή αν πέσει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ τι θα την ακολουθήσει, και αν ανατραπούν οι πολιτικές του ΠΑΣΟΚ με τι θα αντικατασταθούν.

Όσο κι αν το κίνημα των Πλατειών έκανε σημαντικά βήματα σ' ότι αφορά την πολιτική του κατανόηση, δεν ήταν σε θέση να δώσει απαντήσεις στα πιο πάνω κρίσιμα ζητήματα.

Και βέβαια δεν μπόρεσε να κάνει και κάτι άλλο - πολιτικά δευτερεύον, αλλά πρακτικά πολύ σημαντικό. Δεν μπόρεσε σε καμία φάση να πάρει μια καθαρή θέση απέναντι στα λεγόμενα «μπάχαλα», δεν μπόρεσε να περιφρουρήσει τις συγκεντρώσεις του απέναντι στους λίγους «αντιεξουσιαστές» ή προβοκάτορες οι οποίοι χωρίς κανένα σεβασμό στις δεκάδες κι εκατοντάδες χιλιάδες των εργαζομένων στρέφονται στο

γνωστό παιγνίδι τους με τα MAT (τα οποία βέβαια ψάχνουν την παραμικρή ευκαιρία να κτυπήσουν το κύριο σώμα των διαδηλωτών).

Στην πραγματικότητα, για μια πλήρη νίκη των Αγανακτισμένων θα χρειαζόταν, αυτό το κίνημα να μπορέσει να βγάλει στους δρόμους το εργατικό κίνημα – ένα καθήκον όμως που παραδοσιακά πέφτει στους ώμους των Συνδικάτων! Θα χρειαζόταν επίσης να προσφέρει μια πολιτική απάντηση στην κρίση, δηλαδή μια εναλλακτική οικονομική πολιτική και μια εναλλακτική διακυβέρνηση - ένα καθήκον που πέφτει στους ώμους της Αριστεράς!

Ούτε οι ηγεσίες του συνδικαλιστικού κινήματος, όμως, ούτε οι ηγεσίες των κομμάτων της Αριστεράς ήταν διατεθειμένες να ανταποκριθούν στα πιο πάνω καθήκοντα, και το κίνημα των Αγανακτισμένων δεν ήταν σε θέση να καλύψει αυτό το κενό.

Αυτό το κενό, όμως, είναι ανάγκη να καλυφθεί. Γιατί στη βάση της «λογικής των αγορών», δηλαδή του καπιταλισμού, δεν υπάρχει καμία ελπίδα για τους εργαζόμενους και την κοινωνία. Το ερώτημα που τίθεται αυτή τη στιγμή είναι, αν το κίνημα των Αγανακτισμένων αφήνει πίσω του παρακαταθήκες που βοηθούν τις εξελίξεις σ' αυτή την κατεύθυνση. Και η απάντηση σ' αυτό είναι καθαρά θετική.

Οι πλατείες των Αγανακτισμένων έχουν θέσει μια σειρά από καίρια πολιτικά αιτήματα – όπως την άρνηση αποπληρωμής του χρέους και την εθνικοποίηση του τραπεζικού συστήματος. Έχουν ευθέως αμφισβητήσει την απάτη της σημερινής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας απαιτώντας «πραγματική δημοκρατία». Έχουν δείξει πως η δύναμη βρίσκεται στη μαζικότητα του κινήματος κι όχι στον πετροπόλεμο και τις μολότοφ (όπως απέδειξε η 15η του Ιούνη όταν η κυβέρνηση κρεμόταν από μια κλωστή). Όλα αυτά αποτελούν κατακτήσεις πάνω στις οποίες μπορούν να στηριχτούν τα επόμενα κινήματα για να πάνε ακόμα παραπέρα.

«συνύπαρξη» αναπτύσσονται κεντρικές τάσεις, βασικές διεργασίες που τελικά κυριαρχούν. Σ' αυτές αναφερόμαστε στη συνέχεια.

Τις πρώτες μέρες τα συνθήματα των πλατειών «κάτω το Μνημόνιο και έξω η Τρόικα» συμπληρωνόταν με πολλές ελληνικές σημαίες και πολύ «πατριωτισμό» κάτι που έδειχνε παρέμβαση ακροδεξιών οργανώσεων. Αυτό άλλαξε στη συνέχεια. Πολύ σύντομα, οι Αγανακτισμένοι, «βρήκαν» τις αναπόφευκτες και απαραίτητες διεθνιστικές διαστάσεις του κινήματος: κάλεσαν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες πανευρωπαϊκές κινητοποιήσεις τονίζοντας τη σημασία της κοινής πάλης με τους υπόλοιπους εργαζόμενους και νεολαία στην Ευρώπη.

Αυτό δεν ήταν παρά ένα βήμα σε μια πορεία ιδιαίτερης σημασίας. Πολύ σύντομα το κίνημα προχώρησε στην υιοθέτηση μιας σειράς θέσεων, που του έδιναν καθαρά αριστερά χαρακτηριστικά, όπως:

- Πραγματική δημοκρατία, με τις αποφάσεις να παίρνονται μετά από δημοκρατική συζήτηση σε ανοιχτές συνελεύσεις.
- Σύνδεση του κινήματος των πλατειών με το εργατικό και το απεργιακό κίνημα και κάλεσμά τους στο Σύνταγμα.
- Επέκταση των συνελεύσεων και των επιτροπών στις γειτονιές και τους εργατικούς χώρους.
- Αρνηση πληρωμής του χρέους στους τραπεζίτες, δανειστές του ελληνικού δημοσίου
- Εθνικοποίηση του τραπεζικού συστήματος της χώρας
- Πραγματική δημοκρατία στην οικονομία – πέρασμα του ελέγχου της οικονομίας στα χέρια της κοινωνίας, των εργαζομένων, των λαϊκών στρωμάτων.

Πρόκειται για μια καθαρή μετακίνηση του κινήματος των Αγανακτισμένων προς τα αριστερά. Ξεκίνησε με αφετηρία την άρνηση της πολιτικής και την καταγγελία των συνδικάτων και κατέληξε να καλεί τα συνδικάτα να ενώσουν τους αγώνες τους με τις πλατείες, να υιοθετεί ένα ριζοσπαστικό ανατρεπτικό πλαίσιο πολιτικών προτάσεων (η «απαγόρευση» δε της παρουσίας πολιτικών οργανώσεων στο Σύνταγμα εγκαταλείφθηκε λίγες μέρες μετά)!

Πώς έγινε αυτό; Έγινε, από τη μια μέσα από την παρέμβαση οργανώσεων της αριστεράς κι από την άλλη μέσα από την ίδια τη λογική της αντικειμενικής κατάστασης. Γιατί, ένα κίνημα δεν μπορεί να μένει απλά στο «όχι». Μπορεί να ξεκινά απ' αυτό, αλλά στη συνέχεια αν δεν δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει υποσκάπτει τη δυναμική του. Και οι μόνες απαντήσεις που μπορούν να δοθούν στην κρίση που μαστίζει το καπιταλιστικό σύστημα, στην Ελλάδα και διεθνώς, βρίσκονται στα αριστερά.

Το Κίνημα δεν νίκησε!

Ομως το κίνημα των Πλατειών δεν νίκησε. Αυτή είναι μια διαπίστωση στην οποία ίσως να μην χρειάζο-

ταν να σταθεί κανείς, αν δεν υπήρχε ένα σημαντικό κομμάτι της αριστεράς και των συνελεύσεων που αρνείται να την κάνει.

Εχουμε κι εδώ, μια παλιά ασθένεια της αριστεράς: «νικήσαμε επειδή παλέψαμε». Αυτό είναι λάθος. Το ότι παλέψαμε είναι μια σπουδαία κατάκτηση, σίγουρα. Το ότι είχαμε άλματα στη συνείδηση χιλιάδων ανθρώπων, επίσης. Αλλά το αν νικήσαμε ή χάσαμε εξαρτάται από την έκβαση της μάχης. Πέρασε το μεσοπρόθεσμο; Πέρασε. Αντεξε η κυβέρνηση; Αντεξε. Επομένως η μάχη χάθηκε. Ο πόλεμος βέβαια συνεχίζεται, όμως η μάχη χάθηκε!

Κι αυτό πρέπει να αναγνωριστεί, πρέπει να βγουν τα συμπεράσματα για τους λόγους που χάθηκε η μάχη, γιατί αυτός είναι ο μόνος τρόπος να μπορέσει το κίνημα να κερδίσει τις επόμενες μάχες, να κερδίσει τελικά τον πόλεμο.

Στις συνελεύσεις που ακολούθησαν μετά το πέρασμα του Μεσοπρόθεσμου από τη Βουλή, η πλειοψηφία των οργανώσεων της αριστεράς μιλούσε διθυραμβικά για το κίνημα αρνούμενη να αναγνωρίσει ότι το κίνημα δεν τα κατάφερε. Αρνιόταν, έτσι, στην ουσία, να βγάλει συμπεράσματα για το πώς θα μπορούσε το κίνημα να νικήσει στην επόμενη σύγκρουση διορθώνοντας τις σημερινές αδυναμίες του. Και αρνούμενη, τελικά, να προχωρήσει σε μια οργανωμένη «αναδιπλώση» του κινήματος για τη διάρκεια των μηνών Ιούλη και Αυγούστου και επιστροφή το Σεπτέμβρη.

οργανωμένη υποχώρηση κι επιστροφή

Η άρνηση ενός μικρού αριθμού συμμετεχόντων στις συνελεύσεις των αρχών του Ιούλη να κλείσουν και να ανοίξουν οργανωμένα, ξανά, από τον Σεπτέμβρη, αποτελεί σοβαρό λάθος.

Γιατί οι δεκάδες χιλιάδες που κατακλύζανε τις πλατείες όσο κρατούσε η μάχη, έφυγαν, μετά το πέρασμα του Μεσοπρόθεσμου. Το να επιχειρούν μερικές εκατοντάδες πανελλαδικά να κρατούν τις πλατείες όταν το μαζικό κίνημα έχει υποχωρήσει δείχνει πως τα άτομα αυτά μπερδεύουν το κίνημα με τους εαυτούς τους. Κι αυτό είναι η χειρότερη υπηρεσία που μπορεί να προσφέρει κανείς στο κίνημα. Γιατί οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στον εκφυλισμό των πλατειών. Κι έτσι ένα κίνημα καταπληκτικό ταυτίζεται τελικά με μερικές δεκάδες ή εκατοντάδες άτομα που θεωρούν ότι αποτελούν ύψιστο επαναστατικό καθήκον να κοιμούνται στην πλατεία και να τα λένε μεταξύ τους. Προσφέρουν «όπλα» στην άρχουσα τάξη να ταυτίζει ένα κίνημα με το περιθώριο.

Η νοοτροπία αυτή είναι χαρακτηριστική του «αντιεξουσιαστικού» χώρου – παρότι υπάρχουν εξαιρέσεις. Ομως η αριστερά έχει ευθύνη να αντιπαλεύει αυτές τις ιδέες. Το «Ξ» πάλεψε στις συνελεύσεις που ακολούθησαν την ψήφιση του Μεσοπρόθεσμου για οργα-

θούν τη μόδα των τεχνολογιών δεν εξαρτάται από τα like και τα unlike του Facebook».

Σε πιο ήρεμο τόνο, ο τότε εκπρόσωπος τύπου της κυβέρνησης Γ. Πεταλωτής τον «διόρθωσε» λέγοντας: «Πρόκειται για έκφραση αγωνίας των πολιτών και δεν φοβόμαστε από τα κινήματα τους, όταν δεν καπελώνονται από κομματικές ταμπέλες»⁴.

Στην ίδια «γραμμή» και ο Γ. Πρετεντέρης. Διαβάζουμε στο άρθρο του στα «Νέα» στις 27 Μαΐου:

«Μου άρεσαν οι πλατείες της Τετάρτης. Καλόκαρδες, ανοιχτές, νεανικές, απλοϊκές, ακομμάτιστες, ειρηνικές και κυρίως γεμάτες. Διαδήλωσαν, φώναξαν, βρέθηκαν, χειροκρότησαν, αποδοκίμασαν και στο τέλος οι ίδιοι οι διαδηλωτές καθάρισαν το δόστρωμα. Αγανακτισμένοι. Και πολιτισμένοι».

Ένα κίνημα «καλό» και άρα «ακίνδυνο».

Ομως η αλήθεια απείχε πολύ από αυτή την εικόνα που προσπάθησαν να επιβάλουν τα ΜΜΕ της άρχουσας τάξης για το κίνημα.

Το κίνημα αυτό εξαρχής δεν ήταν εθνικό, υπερταξικό ή διαταξικό. Αντιθέτως, είχε ένα έντονο ταξικό πρόσημο. Στις πλατείες δεν κατέβηκαν οι μεγαλοεπιχειρηματίες, οι βιομήχανοι, οι εφοπλιστές και οι τραπεζίτες. Σε αυτό βρέθηκαν εργαζόμενοι, άνεργοι, φοιτητές και κομμάτια των μεσαίων στρωμάτων που πιέζονται και πλήττονται από τις εφαρμοζόμενες πολιτικές. Με βάση τη δημοσκόπηση που δημοσιεύτηκε στο «Βήμα» στις 19 Ιουνίου, το 23,8% των διαδηλωτών ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 13,7% δημόσιοι, το 14,6% συνταξιούχοι, το 13,7% άνεργοι, το 13,2% ελεύθεροι επαγγελματίες και το 12,9% φοιτητές.

Επίσης το κίνημα δεν ήταν «απολιτικό». Εννοείται ότι δεν είχε έτοιμες λύσεις και απαντήσεις για όλα (και πως θα μπορούσε άλλωστε;) αλλά ήξερε με ποιους τα έβαζε: με το Μνημόνιο, τις κυβερνήσεις, την τρόικα και όλους όσους εκμεταλλεύονται και καταπιέζουν το λαό, πράγμα που φαίνεται και από το πρώτο ψήφισμα της πλατείας Συντάγματος στις 28 Μαΐου το οποίο έλεγε:

«Δεν θα φύγουμε από τις πλατείες, μέχρι να φύγουν αυτοί που μας οδήγησαν εδώ: Κυβερνήσεις, Τρόικα, Τράπεζες, Μνημόνια και όλοι όσοι μας εκμεταλλεύονται. Τους διαμνηνύουμε ότι το χρέος δεν είναι δικό μας».

Το κίνημα βέβαια, με μια έννοια, θα μπορούσε και να μην υπάρχει καθόλου! Κι αυτό διότι αρχικά, η διάθεση των διοργανωτών ήταν οι πρώτες συγκεντρώσεις να έχουν «συμβολικό» χαρακτήρα. Στη Θεσσαλονίκη μάλι-

στα, όταν πέρασε η ώρα, η πρόταση ήταν να πάμε σε νέα συγκέντρωση την επόμενη Τετάρτη, στη 1 Ιούνη δηλαδή! Ομως μια τέτοια πρόταση ήταν καταδικασμένη να μην τύχει ευρείας αποδοχής. Από τη μια η μαχητική διάθεση των διαδηλωτών, από την άλλη τα παραδείγματα της Ισπανίας, της Τυνησίας και της Αιγύπτου, έγειραν την πλάστιγγα υπέρ της κατάληψης της πλατείας και των καθημερινών συγκεντρώσεων.

Από την πρώτη μέρα, η αναγκαιότητα οργάνωσης του κινήματος ήταν φανερή και επιτακτική, παρά την αρχική καχυποψία ενός κομματιού των παρευρισκομένων απέναντι σε οποιαδήποτε προσπάθεια οργανωτικής δόμησης του κινήματος, υπό το φόβο καπελωμάτων. Ομως χωρίς δομές και χωρίς διαδικασίες είναι σίγουρο πώς όλος αυτός ο κόσμος θα διαλυόταν σε μερικές μέρες και δεν θα κατάφερνε ποτέ να προχωρήσει στη διαμόρφωση θέσεων και δράσεων. Καθιερώθηκαν έτσι οι καθημερινές συνελεύσεις (οι οποίες ήταν μαζικές φτάνοντας τις 5.000 στην Αθήνα, τις 1.500 στη Θεσσαλονίκη και πολλές εκατοντάδες σε άλλες πόλεις, στις «αποφασιστικές» μέρες και τα Σαββατοκύριακα) μέσα στις οποίες συζητιούνταν και ψηφίζονταν τα πάντα.

Οι αποφάσεις παίρνονταν με ψηφοφορία⁵ ενώ παράλληλα οργανώθηκαν πολλές ομάδες, με θεματικό (πχ Παιδείας, Υγείας, Οικονομικών, Αμέα, κλπ) και πρακτικό (γραμματείας, καθαριότητας, περιφρούρησης, internet, οργάνωση εξορμήσεων κλπ) περιεχόμενο. Ηδη από τις πρώτες μέρες άρχισε να οργανώνεται καλύτερα η συνέλευση, τόσο από τεχνική άποψη (μικροφωνικές, σκηνές, έντυπο υλικό κλπ) όσο και από διαδικαστική. Σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη αποφασίστηκε η συνέλευση να διαρκεί από τις 9-12 για την πρώτη και από τις 8-11 για τη δεύτερη, έτσι ώστε να υπάρχει συγκεκριμένος χρόνος όπου θα παίρνονταν οι αποφάσεις για να μπορούν να συμμετέχουν στη λήψη τους όσο το δυνατόν περισσότεροι, λαμβάνοντας υπόψη βέβαια ότι κάποιοι έπρεπε να πάνε στη δουλειά τους το πρωί και δεν μπορούσαν να μένουν μέχρι τις 2-3

για να συζητάνε.

Οι συζητήσεις από τις πρώτες κιόλας μέρες ήταν αρκετά πολιτικές. Υπήρχαν βέβαια πολλοί οι οποίοι μιλούσαν σε πιο προσωπικό τόνο, δείχνοντας ότι είχαν πολύ οργή μέσα τους και ήθελαν κάπου να ξεσπάσουν, χαρακτηριστικό που με τις μέρες άρχισε να φθίνει. Στο επίκεντρο του προβληματισμού των συγκεντρωμένων ήταν αρκετά ζητήματα όπως το χρέος (αν έπρεπε να πούμε ότι δεν το πληρώνουμε όλο ή μέρος του) αλλά και το ποια βήματα πρέπει να κάνουμε για να νικήσουμε. Η απόρριψη του συνόλου του πολιτικού συστήματος ήταν έντονη και γι' αυτό υπήρχε εξαρχής το ζήτημα ότι «αν φύγουν "αυτοί", ποιοι θα έρθουν;», εφόσον δεν υπήρχε κάποια εναλλακτική.

Πολλοί μιλούσαν με «μεταμέλεια» τονίζοντας την ατομική ευθύνη του καθενός, λέγοντας ότι «εμείς φτάσαμε που τους ανεχόμασταν και τους ψηφίζαμε τόσα χρόνια» ενώ από ανθρώπους ηλικίας ανάμεσα στα 40 και 50 (της γενιάς του Πολυτεχνείου δηλαδή), υπήρχε μια απολογητική διάθεση. Δεν ήταν λίγοι μάλιστα που ζητούσαν συγγνώμη εκ μέρους της γενιάς τους για τον τρόπο που διαχειρίστηκε την εξουσία.

Πολύ σημαντικό είναι ότι από την αρχή τέθηκε ο προβληματισμός για το πώς θα μαζικοποιήσουμε την πλατεία αλλά και η συζήτηση για τη σύνδεση με το εργατικό κίνημα έτσι ώστε κλιμακωθεί ο αγώνας μας.

Μέσα στη συζήτηση ακούγονταν και πολλές προτάσεις μάλιστα. Η κατάργηση της βουλευτικής ασυλίας ήταν κάτι στο οποίο αναφέρονταν αρκετοί. Άλλες προτάσεις ήταν νέο Σύνταγμα, όριο βουλευτικών θητειών αλλά και δημοψήφισμα, χωρίς βέβαια να διασαφηνίζεται για ποιο λόγο. Υπήρχε μάλιστα και μια πρωτοβουλία για τη συλλογή υπογραφών ενάντια στο Μνημόνιο, που κατέληγε στο αίτημα για δημοψήφισμα.

Στις 29 Μαΐου έγιναν μεγάλες συγκεντρώσεις σε όλες τις πλατείες καθώς είχε αποφασιστεί αυτή η μέρα να είναι διεθνής μέρα δράσης. Οι πλατείες γέμισαν πάλι από κόσμο, με τους συγκεντρωμένους να φτάνουν τους 200.000 στην Αθήνα και τους 10.000 στη Θεσσαλονίκη! Οι συγκεντρώσεις είχαν παλμό ενώ το ηθικό ήταν πολύ ψηλό!

Φυσικά δεν ήταν όλα «ρόδινα» στις συνελεύσεις. Από την αρχή υπήρχαν διαφορετικές προσεγγίσεις σε πολλά ζητήματα, με πιο έντονες αυτές πάνω στο ζήτημα των κομμάτων και των συνδικάτων. Μέσα στο κίνημα διαμορφώθηκε μια τάση που υποστήριζε την «αυτονομία» του κινήματος από σωματεία και άλλες οργανωμένες δυνάμεις της κοινωνίας, πράγμα που αποτέλεσε θέμα έντονης αντιπαράθεσης.

Στην Αθήνα, από τις πρώτες μέρες, οι δυνάμεις που υποστήριζαν τη σύνδεση με το εργατικό κίνημα, τις απεργίες και τα άλλα κοινωνικά κινήματα, κέρδισαν την υποστήριξη της πλειοψηφίας των Αγανακτισμένων. Από το πρώτο ψήφισμα υπήρχε κάλεσμα στους χώρους που θα απεργήσουν να καταλήξουν και να

παραμείνουν στην πλατεία Συντάγματος ενώ και στη συνέλευση στις 29 Μαΐου αποφασίστηκε η έμπρακτη στήριξη των εργατικών απεργιών που θα γίνουν τις επόμενες μέρες (Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, λιμάνια, ΟΤΕ, ΔΕΚΟ) με παρέμβαση στους χώρους και κάλεσμα για συμμετοχή των εργαζομένων στις κινητοποιήσεις τις πλατείας.

Στη Θεσσαλονίκη, από την άλλη, τα πράγματα δεν είχαν την ίδια τροπή. Στις 30 Μαΐου η συνέλευση Λευκού Πύργου ψήφισε το δικό της κείμενο, το οποίο διαμορφώθηκε με βάση το κείμενο της Αθήνας. Στο κείμενο αυτό υπήρχε μια φράση στην οποία δηλωνόταν η διάθεση του κινήματος των πλατειών να συμπορευτεί με τους αγώνες των σωματείων. Η απόφαση αυτή προκάλεσε μεγάλη δυσφορία τόσο στο κομμάτι της «δεξιάς πτέρυγας» του κινήματος (των ατόμων που αντιδρούσαν στο Μνημόνιο από μια πατριωτική-εθνικιστική σκοπιά) όσο και στο χώρο των Αναρχικών που συμμετείχαν στους Αγανακτισμένους. Την επόμενη μέρα επανατέθηκε το ζήτημα με σκοπό να αλλάξει η εν λόγω διατύπωση και τελικά την επομένη (1 Ιουνίου) αντικαταστάθηκε με την εξής φράση: «καλούμε όλους τους εργαζόμενους να συμπορευτούν στον αγώνα μας και να συμμετέχουν στις δημοκρατικές μας διαδικασίες, με ανυπόγραφα πανό, χωρίς σημαίες και κόμματα».

Φυσικά το θέμα δεν είναι τόσο απλό. Δεν είναι δυνατόν όταν περνάει μια θέση που δεν μας αρέσει να επιμένουμε να τη θέτουμε στη συνέλευση επί αόριστον, μέχρι να πετύχουμε τους συσχετισμούς (ίσως και λόγω τυχαίας σύνθεσης της συνέλευσης) και να ανατρέψουμε προηγούμενη απόφαση. Και μάλιστα όταν μια τέτοια απόφαση παίρνεται με πολύ λιγότερο κόσμο απ' ότι η αρχική της! Τέτοιες συμπεριφορές δείχνουν ότι δεν υπάρχει κανένας πραγματικός σεβασμός στις δημοκρατικές διαδικασίες του κινήματος – παρά τα πολλά λόγια περί «άμεσης δημοκρατίας». Άλλωστε, πόσο βοηθητικό για το κίνημα είναι να συζητάει επί τρεις μέρες το ίδιο θέμα ξανά και ξανά, χωρίς η συζήτηση να προχωράει; Και πως θα φαινόταν αν εμείς που στηρίζαμε την αρχική διατύπωση του κειμένου επαναφέραμε το θέμα μέχρι να αλλάξει ξανά η νέα απόφαση; Το όλο ζήτημα βέβαια είχε ξεκινήσει στις 29 Μαΐου όταν και οι εργαζόμενοι της ΕΥΑΘ κρέμασαν ένα πανό του σωματείου τους που έγραφε ότι το νερό είναι δημόσιο αγαθό, αντιδρώντας έτσι στην προσπάθεια ιδιωτικοποίησης της εταιρίας. Πάνω σε αυτό υπήρχε ένταση καθώς μερικοί υποστήριζαν ότι με αυτόν τον τρόπο «καπελώνεται» το κίνημα και τελικά οι εργαζόμενοι έκρυψαν την υπογραφή του σωματείου τους.

Όσο το κίνημα παρέμενε στις πλατείες και οργάνωνε τη δράση του, τόσο άρχιζε να ανησυχεί περισσότερο την κυβέρνηση και την άρχουσα τάξη, καθώς έδειχνε ικανό να παίξει ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις.

Την ίδια στιγμή οι αποκλεισμοί των βουλευτών ήταν

κοινωνίας να ξεπεράσει, παίρνοντας η ίδια τα πράγματα στα χέρια της, την «αδυναμία» των συνδικάτων και των κομμάτων της Αριστεράς να προσφέρουν διέξοδο στην τεράστια κρίση που διαπερνά την ελληνική κοινωνία.

Το κίνημα των Αγανακτισμένων, ιδιαίτερα, είχε σαν παντιέρα του το «έξω τα κόμματα». Αυτό είναι ένα σημείο στο οποίο τα μαζικά κόμματα της αριστεράς, το ΚΚΕ και ο ΣΥΝ, οφείλουν να σκύψουν και να προσπαθήσουν να κατανοήσουν. Γιατί, ιστορικά, όλα τα μεγάλα κοινωνικά κινήματα έχουν σχέση με την αριστερά. Πώς γίνεται ένα τόσο μεγάλο κίνημα να λείπει στα κόμματα της αριστεράς «μην ανακατεύονται»; Αυτό είναι κάτι πρωτόγνωρο και έχει μόνο μία εξήγηση: η αριστερά αυτή έχει απογοητεύσει τα λαϊκά στρώματα μέσα από τις πολιτικές και πρακτικές που υιοθετεί, όχι μόνο σήμερα, στη διάρκεια της σημερινής κρίσης, αλλά στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Η ευθύνη γι' αυτό βαρύνει τις ηγεσίες των κομμάτων της αριστεράς – δεν βαρύνει τον κόσμο. Κι αυτό απαιτεί από αυτές τις ηγεσίες κάτι στο οποίο δεν μας έχουν συνηθίσει ποτέ: αυτοκριτική, όχι στα λόγια αλλά στην ουσία - και συμπεράσματα.

Αυτό δεν το είδαμε από τα κόμματα της αριστεράς.

Προπάντων δεν το είδαμε από το ΚΚΕ. Το ΚΚΕ κατάγγειλε το κίνημα αυτό με το που ξεκίνησε και μέχρι το τέλος κράτησε μια σαφή εχθρική αποστασιοποίηση απ' αυτό (παρότι μερικές φορές έκανε κάποιες προσπάθειες «προσέγγισής» του). Στην ουσία το παρουσίασε σαν ένα κίνημα ενταγμένο στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος και υποταγμένο σ' αυτό, με στόχο να παίξει ρόλο εκτόνωσης της αγανάκτησης του κόσμου.

Ο ΣΥΝ είχε διαφορετική αντιμετώπιση, έκανε δηλαδή προσπάθεια να παρέμβει σ' αυτό και να το ενισχύσει. Αυτό όμως δεν λύνει το πρόβλημα της πολιτικής αδυναμίας του ΣΥΝ να πείσει και πολύ περισσότερο να εμπνεύσει τον κόσμο. Ο ΣΥΝ δεν επιχείρησε να εξηγήσει γιατί ο κόσμος των πλατειών δεν ήθελε τα κόμματα της αριστεράς (επομένως και τον ίδιο) εκεί!

Ούτε μπόρεσε να εκτιμήσει, ή έστω να αποπειραθεί να κατανοήσει, το γεγονός ότι οι αποφάσεις των πλατειών των Αγανακτισμένων σε σχέση με την κρίση είναι πιο προχωρημένες απ' τις θέσεις του ΣΥΝ – δηλαδή βρίσκονται στα αριστερά των θέσεων της ηγεσίας του ΣΥΝ!

Στην ουσία δηλαδή ούτε ο ΣΥΝ ούτε το ΚΚΕ έβγαλαν πραγματικά συμπεράσματα απ' αυτό το κίνημα. Οπως δεν έκαναν καμία προσπάθεια να εξηγήσουν γιατί στο μέσον τέτοιας τρομακτικά καταστροφικής κρίσης, κι ενώ καταρρέουν τα ποσοστά του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, τα δικά τους ποσοστά εμφανίζουν μια μικρή μόνο αύξηση ενώ της αποχής του λευκού και του άκυρου κυμαίνονται στο 40 – 50%!

Η εξήγηση γι' αυτή τη στάση της κοινωνίας απέναντι στα μαζικά κόμματα της αριστεράς έχει να κάνει, πρώτα και κύρια, με την ανεπάρκεια των προτάσεων τους. Αυτά τα έχουμε αναλύσει πολλές φορές σε κείμενά μας και δεν θα επεκταθούμε εδώ. Χρειάζεται μόνο να πούμε πώς όσες «ανεπάρκειες» κι αν έχει ένα κίνημα, όταν είναι μαζικό, η αριστερά έχει ευθύνη να παρέμβει σ' αυτό και να προσπαθήσει να επηρεάσει την πορεία του, καταθέτοντας τις προτάσεις της, με σεβασμό, πάντα και απαρέγκλιτα, στις δημοκρατικές διαδικασίες του κινήματος. Το «Ξ» ήταν από την πρώτη μέρα στις πλατείες, μαζί με ένα πολύ μικρό αριθμό άλλων οργανώσεων. Ο αριθμός αυτός μεγάλωσε στη συνέχεια όταν φάνηκε πως το κίνημα είχε μαζική εμπέδεια.

Η ίδια η πορεία της εξέλιξης των αιτημάτων του κινήματος των Αγανακτισμένων επιβεβαιώνει αυτή την εκτίμηση.

Απ' τον εθνικισμό στον διεθνισμό, στο εργατικό κίνημα και προς τ' αριστερά

Χρειάζεται να πούμε κατ' αρχήν πως από την πρώτη μέρα οι πλατείες δεν ήταν ένα ενιαίο πράγμα. Σ' αυτές υπήρχαν «όλες οι απόψεις». Αλλά πέρα από αυτή τη

σήμερα λοιπόν μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό οδηγό για το αύριο.

επαναστατικές διεργασίες

Το κίνημα των Αγανακτισμένων δεν ήταν κάποιος κεραυνός εν αιθρία. Αποτελεί συστατικό στοιχείο των διεργασιών που διαπερνούν την ελληνική κοινωνία.

Όπως γράψαμε ξανά, η ταχύτητα των εξελίξεων στην Ελλάδα είναι ιλιγγιώδης. Πέρα από τις 11 γενικές απεργίες από τις αρχές του 2010 και τις άπειρες άλλες κλαδικές, είχαμε μέσα στους τελευταίους μήνες μια εκπληκτική εναλλαγή κινημάτων: Την Κερατέα, το Δεν Πληρώνω, τους αγώνες των Συγκοινωνιών, τους 300 μετανάστες απεργούς πείνας, την κατάληψη του Δήμου της Αθήνας από τους Συμβασιούχους (που ξεπουλήθηκε, όπως κι αυτός των Συγκοινωνιών, ωμά και προκλητικά) και τελευταίο των Αγανακτισμένων.

Ανάμεσα σ' αυτά μεσολάβησε και κάτι άλλο: η βία των νεο-ναζί στο κέντρο της Αθήνας, το Μάη, όπου κυριαρχούσαν για 4 μέρες με την αστυνομία να τους παρακολουθεί απαθής. Αυτό αποτελεί μια σαφή προειδοποίηση για την αριστερά: αν αποτύχει να δώσει προοπτική στο κίνημα, θα έρθει η ακροδεξιά να καλύψει το κενό.

Στα δύο βασικά κινήματα της «βάσης της κοινωνίας», το Δεν Πληρώνω και τους Αγανακτισμένους, η συμμετοχή των μαζών ξεπέρασε κάθε προηγούμενο στην πρόσφατη ιστορία της χώρας. Στο Δεν Πληρώνω υπολογίζεται από τις εταιρείες δημοσκοπήσεων ότι συμμετείχαν συνολικά 2 εκατ. άνθρωποι, ενώ στις κινητοποιήσεις του Ιούνη, βασικά γύρω από τις πλατείες των Αγανακτισμένων, ακόμα περισσότεροι, το 29% του ενήλικου πληθυσμού, γύρω στα 2,7 εκατομμύρια, σύμφωνα με το βαρόμετρο της Public Issue (Ιούλης 2011, <http://www.publicissue.gr/1851/varometro-july-2011/>)

Αυτή η ταχύτητα, αυτές οι απότομες εναλλαγές, είναι σύμπτωμα των σπασμών μιας κοινωνίας που αναζητά με αγωνία τον δρόμο της αντίστασης στη βαρβαρότητα που της επιβάλλουν. Αυτό από μόνο του είναι στοιχείο επαναστατικών διεργασιών (αυτό βέβαια δεν σημαίνει επανάσταση όπως βιάζονται να χαρακτηρίσουν κάποια κομμάτια της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς). Και πάντα, όταν αναπτύσσονται επαναστατικές διεργασίες εμφανίζεται και το ακριβώς αντίθετό τους: καταστολή, προस्पάθεια να τσακιστούν οι δυνάμεις και οι οργανώσεις του κινήματος, ακροδεξιά, νεοφασισμός.

Διεθνείς διεργασίες - διεθνισμός

Αυτές οι διεργασίες, όμως, δεν είναι μόνο ελληνικές – και η σημασία αυτού του παράγοντα είναι καθοριστική.

Το κίνημα των Αγανακτισμένων δεν γεννήθηκε στην

Ελλάδα, όπως πολύ θα ήθελαν οι εθνικιστές και ακροδεξιοί που προσπάθησαν να παρέμβουν σ' αυτό. Ήταν προέκταση του κινήματος των Ισπανών Ιντιγνάδος, οι οποίοι με τη σειρά τους είχαν πάρει παράδειγμα από τις μεγαλειώδεις αραβικές επαναστάσεις στην Τυνησία και την Αίγυπτο. Εκεί, οι Αραβες εξεγερμένοι, καταλαμβάνοντας τις πλατείες τους και συνεχίζοντας παρά τις εκατοντάδες των νεκρών τους, ανέτρεψαν τους αιματοβαμμένους δικτάτορες Μπεν Αλί και Μουμπάρακ!

Μήπως όμως κι αυτά αποτελούν τυχαίες εκρήξεις;

Θα πρέπει να είναι κανείς αφελής για να πιστεύει κάτι τέτοιο. Αυτές οι διεργασίες διαπερνούν τον πλανήτη κι αγκαλιάζουν ακόμα και χώρες όπως τις ΗΠΑ, όπου είχαμε, πχ, τη μαζική εξέγερση και «εισβολή» του λαού στη βουλή του Γουισκόνσιν το Φλεβάρη αυτού του χρόνου. Η τη Βρετανία, με την πιο μεγάλη εργατική κινητοποίηση μετά τον β' παγκό, το Μάρτη που πέρασε, με 750 χιλιάδες στους δρόμους του Λονδίνου. Για να μην αναφέρουμε τις εξεγέρσεις των πεινασμένων σε 31 χώρες του πλανήτη το 2008, ή τις μεγάλες απεργίες και κινητοποιήσεις στη Ν. Ευρώπη. Πίσω απ' όλα αυτά δεν βρίσκεται τίποτε άλλο από την οικονομική κρίση που μαστίζει τον πλανήτη.

Εποχή επαναστάσεων και αγώνων

Η κρίση αυτή, ξεκίνησε το 2007 από τις ΗΠΑ, προκαλώντας την κατάρρευση της αγοράς κατοικίας και στερώντας τη στέγη από εκατομμύρια οικογένειες. Επεκτάθηκε το 2008 στο τραπεζικό σύστημα των ΗΠΑ, το 2009 επεκτάθηκε στο διεθνές και ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα και από το 2010 και μετά πήρε τη μορφή της κρίσης του χρέους.

Είναι η πιο βαθιά κρίση από τη δεκαετία του '30 – όπως αναγνωρίζουν πια (όσο κι αν δεν τους αρέσει) όλοι οι οικονομικοί αναλυτές του κεφαλαίου. Και οι συγκλονιστικές εξελίξεις που βλέπουμε στη μια χώρα και ήπιο μετά την άλλη δεν είναι παρά γέννημα αυτής της κρίσης.

Εδώ και καιρό το «Ξ» πρόβαλε τη θέση «εποχή μεγάλων αγώνων και επαναστάσεων». Και πραγματικά έτσι είναι. Είναι ολόκληρη ιστορική περίοδος, γιατί αυτή η κρίση θα κρατήσει, δεν είναι μια συνηθισμένη ύφεση που κρατάει κάποιους μήνες ή ένα ή δύο χρόνια, είναι μια ολόκληρη εποχή κρίσης, όπως αναλύσαμε πολλές φορές. Και θα σημαίνει αναπόφευκτα αντίστοιχες επαναστατικές διεργασίες.

Κινήματα της «βάσης»

Για να επιστρέψουμε στα «δικά μας», το σημαντικό, νέο χαρακτηριστικό του κινήματος των Αγανακτισμένων, όπως και του Δεν Πληρώνω, είναι ότι είναι κινήματα της «βάσης» της κοινωνίας, δηλαδή δεν έχουν από πίσω τους κομματικούς ή άλλους μηχανισμούς. Μάλιστα, αποτελούν, με μια έννοια, προσπάθεια της

καθημερινό φαινόμενο, με αποκορύφωμα τον (τυχαίο, στην πραγματικότητα) αποκλεισμό τους έξω από τη Βουλή στη 1 Ιούνη, δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο το πόση μεγάλη οργή υπάρχει στις εργαζόμενες μάζες για την πολιτική που εφαρμόζεται. Φυσικά, οι «ευαίσθητοι» για τα «δημοκρατικά» τους δικαιώματα βουλευτές κατήγγειλαν τις πράξεις αυτές. Ο Φ. Πετσάλνικος έκανε λόγο για «συλλήβδην απαξίωση θεσμών και προσώπων» που «υπονομεύει τον κοινοβουλευτισμό», ο Θ. Πάγκαλος αισθάνθηκε «εξόχως ταπεινωμένος και εξοργισμένος», ενώ ο Χρ. Παπουτσής παραπονήθηκε ότι «αυτό δεν είναι δημοκρατία»⁶.

Αν φυσικά η δημοκρατία γι' αυτούς είναι μία κυβέρνηση μειοψηφίας να εφαρμόζει πολιτικές που έρχονται σε αντίθεση με τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας, αν δημοκρατία είναι να ρίχνεις τόνους χημικά ενάντια στους διαδηλωτές και να χρησιμοποιείς άγρια καταστολή απέναντι σε αυτούς, όπως διέταξε από τη θέση του υπουργού «Προστασίας του Πολίτη» (εδώ γελάμε...) ο ίδιος ο Παπουτσής, τότε τέτοια δημοκρατία χάρισμά τους...

5 Ιούνη: το κίνημα δείχνει τα «δόντια» του

Το κίνημα είχε αρχίσει να δημιουργεί μεγάλη πίεση στο κατεστημένο, τόσο ώστε ανάγκασε στις 2 Ιούνη 16 βουλευτές του ΠΑΣΟΚ να «θυμηθούν» την αποτυχία του Μνημονίου και να ζητήσουν, πριν παρθούν οποιαδήποτε άλλα μέτρα, να συζητηθούν οι λόγοι γι' αυτό.

Χαρακτηριστικό της ανησυχίας που δημιουργούσε το κίνημα στην αστική τάξη ήταν το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας «Βήμα» στις 5 Ιούνη που συντάχτηκε από το διευθυντή της Σ. Ψυχάρη. Σε αυτό ο δημοσιογράφος, αναφερόμενος στις αποδοκιμασίες των βουλευτών αλλά στην ουσία εκφράζοντας το φόβο του για τη μαζικότητα και τη δυναμική του κινήματος γράφει: «Στην κοινωνία υπάρχουν και άτομα που θέλουν τη γενική ανατροπή. Δεν μπορούν προφανώς να την επιβάλουν διότι η συντριπτική πλειοψηφία του λαού ΔΕΝ θέλει. Ωστόσο υπό ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να προκληθεί τέτοια διασάλευση της τάξης που θα δικαιολογούσε έκτακτα μέτρα. Δηλαδή εκτροπή από τη συνταγματική τάξη. Αυτό θέλουν;».

Το κίνημα συνέχισε την πορεία του επιχειρώντας να εξαπλωθεί στις γειτονιές, κάνοντας μάλιστα εβδομαδιαίες συνελεύσεις σε μερικές από αυτές. Σταδιακά τα όποια πατριωτικά ή εθνικιστικά στοιχεία που είχε πέρασαν στο περιθώριο. Σε αρκετά ψηφίσματα μάλιστα υπήρχε ρητή αναφορά και στους μετανάστες ως συμμάχους μας στον αγώνα που δίνουμε γιατί κι αυτοί πλήττονται από τις ίδιες πολιτικές. Στην Αθήνα τα εθνικιστικά στοιχεία εγκαταστάθηκαν στο δρόμο έξω από τη Βουλή, μην έχοντας καμιά σχέση με τις δράσεις και τις διαδικασίες της πλατείας ενώ στις συνελεύσεις της Θεσσαλονίκης επίσης υπήρχαν αντιδράσεις όταν

κάποιος έλεγε ότι «είμαστε εδώ ως Έλληνες».

Γι' αυτό το λόγο και δεν μας προκαλεί μεγάλη εντύπωση που η Χρυσή Αυγή, η οποία υποτίθεται ότι μάχεται ενάντια στο Μνημόνιο και το κατεστημένο, καταδίκασε εξ αρχής το κίνημα. Το κίνημα γι' αυτήν ήταν κατευθυνόμενο από τα ΜΜΕ («Πόσο “αυτοοργανωμένα” και “αυθόρμητα λαϊκά” είναι τα καλέσματα που κάνουν το MEGA, το ΕΘνος και οι Τριανταφυλο-Λαζόπουλοι») και ως εκ τούτου αδιέξοδο, χαρακτηρισίζοντας μάλιστα «συμμετοχικούς αυνανισμούς»⁸ τις συνελεύσεις του και τους διαδηλωτές «απλά» μερικούς δεκάδες χιλιάδες «που κάθονται χτυπώντας κατσαρόλες στο Σύνταγμα»⁹.

Η πραγματική αιτία που η Χρυσή Αυγή καταδίκασε το κίνημα είναι ότι ποτέ μια τέτοια νεοαζιτιστική οργάνωση, στην οποία ισχύει ο απόλυτος νόμος του αρχηγού, δεν θα άντεχε να συμμετέχει σε δημοκρατικές και ανοιχτές διαδικασίες (παρά τα όρια της δημοκρατίας των πλατειών στα οποία αναφερόμαστε σε άλλα σημεία). Ο τρόπος δράσης της Χρυσής Αυγής είναι η επιβολή δια της βίας, πράγμα που σε καμιά περίπτωση δεν θα μπορούσε να περάσει σε συγκεντρώσεις χιλιάδων ατόμων. Επίσης, η Χρυσή Αυγή είναι μια οργάνωση που, παρά τα όσα διακηρύσσει, στηρίζει τον καπιταλισμό και τις πολιτικές που εφαρμόζονται. Διαβάζουμε στην «Πολιτική πρόταση για την Ελλάδα»:

«Καταγγελία του μνημονίου και του εξωτερικού χρέους. Οπωσδήποτε του μέρους εκείνου του εξωτερικού χρέους, το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί για την εξόφληση των ληστρικών επιτοκίων των παγκόσμιων τοκογλύφων»¹⁰.

Και σε άλλο άρθρο από το site της, υποστηρίζει ότι οι κυβερνώντες «στην πραγματικότητα υπηρετούν ξένα κέντρα αποφάσεων ασκούν εις βάρος του λαού κατ' εντολή των αφεντικών τους μία σκληρή πολιτική λιτότητας για να εξυπηρετήσουν τις ξένες τράπεζες και τίποτε άλλο. Για αυτόν τον λόγο απολύουν εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες, κόβουν τις συντάξεις από ανήμπορους γέροντες, για αυτό το λόγο αδυνατίζουν ακόμη και την εθνική άμυνα της χώρας, για τα αφεντικά τους, τους διεθνείς τραπεζίτες»¹¹.

Το πρόβλημα δηλαδή, με βάση την προσέγγιση της Χ. Αυγής, είναι μόνο οι ξένοι τραπεζίτες! Για τους Έλληνες τοκογλύφους δανειστές και το ελληνικό κεφάλαιο στο σύνολό του, το οποίο επωφελείται από τα μέτρα που παίρνονται, καμιά κουβέντα!

Στις θέσεις της Χρυσής Αυγής δεν θα βρούμε καμιά αναφορά στη διαγραφή του χρέους, καμιά αναφορά για τους μισθούς, τις συντάξεις, την ανεργία και τη φορολόγηση του κεφαλαίου. Η λιτότητα είναι αποδεκτή φτάνει να γίνεται από Έλληνες καπιταλιστές κι όχι από ξένους...

Όμως το θέμα είναι ότι το πρόβλημα των λαϊκών στρωμάτων δεν είναι το τι εθνικότητας είναι αυτός

που τον εκμεταλλεύεται αλλά η ίδια η εκμετάλλευση. Τι σημασία έχει αν αυτός που θησαυρίζει είναι Έλληνας ή ξένος, αφού το αποτέλεσμα για τους εργαζόμενους είναι το ίδιο;

Ας πάρουμε το παράδειγμα των «πατριωτών» Ελλήνων εφοπλιστών οι οποίοι ναυπηγούν 653 νέα πλοία σε Κίνα και Κορέα και μόλις ένα(!) στην Ελλάδα, την ίδια στιγμή βέβαια που η ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία της χώρας «βουλιάζει». Για το 2010 η ελληνόκτητη ναυτιλία βρέθηκε στη πρώτη θέση διεθνώς αντιπροσωπεύοντας το 14,33 % της παγκόσμιας χωρητικότητας, με τα κέρδη της να αυξάνονται κατακόρυφα. Μήπως από αυτή την ανάπτυξη επωφελούνται τα λαϊκά στρώματα; Όχι βέβαια! Οι Έλληνες εφοπλιστές απολαμβάνουν συνολικά 58 φοροαπαλλαγές(!) ενώ μόνο το μισό(!) συνάλλαγμα από τις δραστηριότητές τους έρχεται στη χώρα!¹² Είναι χαρακτηριστικό ότι τα έσοδα του ελληνικού κράτους από τη φορολόγηση των εφοπλιστών είναι μόλις 12 εκατ. ευρώ ενώ από τα παράβολα που πληρώνουν οι μετανάστες 50 εκατ. ευρώ!¹³

Έτσι λοιπόν, σε ένα πραγματικά ριζοσπαστικό κίνημα, με αντικαπιταλιστικά χαρακτηριστικά η Χρυσή Αυγή δεν έχει καμιά θέση. Το μόνο που της μένει να κάνει είναι να το καταδικάσει, να το ειρωνευτεί και να το αφορίσει, μιλώντας παράλληλα για το «έθνος» και τους «ανυπόταχτους Έλληνες», φράσεις κενές που το μόνο που δείχνουν είναι τη φασιστική της πολιτική.

Για τις 5 Ιουνίου αποφασίστηκε νέα πανευρωπαϊκή μέρα δράσης η συμμετοχή στην οποία ξεπέρασε κάθε προηγούμενο μετατρέποντας τις διαδηλώσεις αυτές στις μεγαλύτερες των τελευταίων δεκαετιών στην Ελλάδα! 500.000 στην Αθήνα, σχεδόν 40.000 στη Θεσσαλονίκη και δεκάδες χιλιάδες στις άλλες πόλεις έδειξαν ότι το κίνημα προχωράει και γιγαντώνεται, παίρνοντας απίστευτα μαζικά χαρακτηριστικά και δείχνοντας τη δυνατότητα που έχει να προκαλέσει τριγμούς και ρωγμές στο πολιτικό σύστημα. Για αυτό άλλωστε κατά την διάρκεια της συγκέντρωσης στην Αθήνα, είχε δοθεί η εντολή να στηθούν προστατευτικά κικλιδώματα γύρω από την Βουλή, ενώ την εμφάνιση του έκανε και ένα όχημα εκτόξευσης νερού.

Στη Θεσσαλονίκη από την άλλη υπήρχαν άλλοι είδους «φασαρίες». Αιτία ήταν ένα κείμενο που μοιράσαμε μέλη του «Ξ», το οποίο το υπογράψαμε ως άτομα, καθώς υπήρχε διαφωνία στις συνελεύσεις για το αν οι οργανώσεις μπορούν να μοιράζουν το υλικό. Στην Αθήνα δεν υπήρχε τέτοιο πρόβλημα. Μέλη της δεξιάς πτέρυγας του κινήματος μας επιτέθηκαν αρχικά για το γιατί το μοιράσαμε «ενώ η συνέλευση είχε αποφασίσει το αντίθετο» (πράγμα το οποίο ήταν εντελώς αναληθές) και στη συνέχεια για το περιεχόμενο του κειμένου. Ενταση προκλήθηκε και για το πανό που κρέμασε η Πρωτοβουλία Γυναικών αλλά και για το υλικό που μοίραζε η Πρωτοβουλία Κατοίκων Τούμπας. Την ίδια στιγμή βέβαια η ίδια αυτή ομάδα δεν είχε κα-

νένα πρόβλημα να παραχωρήσει το μικρόφωνο στον ακροδεξιό Αντωνίου, ηγέτη της οργάνωσης «Ελπίδα Πολιτείας» και γιατρό που έκανε μήνυση στους πολιτικούς για εσχάτη προδοσία, παρουσιάζοντάς τον μάλιστα ως ήρωα και εκφραστή του κινήματος! Τελικά ο Αντωνίου δεν μίλησε στο μικρόφωνο αλλά το γεγονός είναι ενδεικτικό της νοοτροπίας που αναπτυσσόταν από ορισμένους.

Οι Αγανακτισμένοι και τα κόμματα

Με αφορμή το γεγονός αυτό είναι καλό να αναφερθούμε πιο αναλυτικά στη σχέση που είχε το κίνημα με τα κόμματα.

Ενα από τα θέματα που κυριαρχούσαν από τις πρώτες συνελεύσεις ήταν ο ρόλος των κομμάτων. Σε ένα σημαντικό μέρος του κόσμου φαίνεται κυριαρχούσε η αντίληψη ότι για την κατάσταση που βρισκόμαστε φταίνε τα «κόμματα» – όλα τα «κόμματα» χωρίς εξαιρέσεις. Το αποκορύφωμα της αντίδρασης στα κόμματα ήταν όταν στη συνέλευση του Συντάγματος στις 13 Ιούνη, ψηφίστηκε η πρόταση «να ζητήσουμε την κατάρρευση των κομμάτων».

Από την αρχή αυτού του κινήματος οι «διοργανωτές» καλούσαν τον κόσμο να κατέβει «χωρίς κομματικές ταυτότητες», ενώ δημιουργήθηκαν πολλές φορές προβλήματα όταν οργανώσεις της Αριστεράς προσπάθησαν να μοιράσουν το πολιτικό υλικό τους. Στις συνελεύσεις αυτός που έπαιρνε το μεγαλύτερο χειροκρότημα ήταν αυτός που έλεγε ότι ήταν «ακομμάτιστος». Υπήρχε λοιπόν ένα εχθρικό κλίμα, κατ' αρχήν ενάντια στα μεγάλα κόμματα, που όμως έπαιρνε αμπάριζα όλες τις πολιτικές οργανώσεις. Και πολλοί έδειχναν να πιστεύουν ότι η λύση του προβλήματος είναι η «αποπομπή» των κομμάτων από τις πλατείες, ή ακόμα και η κατάργησή τους, και η λειτουργία μιας «δημοκρατίας» που θα βασίζεται σε άτομα.

Αυτή η απέχθεια προς το πολιτικό σύστημα δεν ήταν κάτι καινούριο. Τα τόσα χρόνια ψεμάτων όλων των κυβερνήσεων, σκανδάλων που αποκάλυψαν την σύνδεση των κομμάτων εξουσίας με οικονομικά συμφέροντα, χρησιμοποίησης των θέσεων εξουσίας και του κράτους για προσωπικό συμφέρον, μας έχουν οδηγήσει εδώ.

Τι σημαίνει ακριβώς «να μην υπάρχουν κόμματα στην πλατεία»; Σημαίνει να έρχονται μεν μέλη κομμάτων, αλλά να μην λένε ότι ανήκουν σ' αυτά. Αυτό είναι λιγότερο ή περισσότερο επικίνδυνο, από το να δηλώνει κάποιος καθαρά, δημόσια και με ειλικρίνεια, την πολιτική του τοποθέτηση; Κατά τη γνώμη μας ισχύει το δεύτερο: είναι πολύ πιο επικίνδυνο. Γιατί επιτρέπει το κατέλωμα, χωρίς να ξέρεις καν ποιος σε κατελώνει για να τον καταγγείλεις ή, τουλάχιστον, να ξέρεις τι έχεις να αντιμετωπίσεις για να μπορείς να κρίνεις και να πράξεις ανάλογα.

Οι κομματικοί μηχανισμοί, όλων των αποχρώσε-

«Αγανακτισμένοι»: απολογισμός ενός κινήματος με μέλλον

Του Ανδρέα Παγιάτσου

Το κίνημα των Αγανακτισμένων ταρακούνησε για τα καλά την ελληνική κοινωνία και απείλησε το πολιτικό κατεστημένο της χώρας μας όσο τίποτα άλλο τα τελευταία χρόνια. Συγκέντρωσε το μεγαλύτερο αριθμό διαδηλωτών εδώ και δεκαετίες (που έφτασαν τις 500 χιλιάδες την Κυριακή 5 Ιούνη) και σε συνδυασμό με την 24ωρη γενική απεργία στις 15 Ιούνη έφερε την κυβέρνηση μια ανάσα από την πτώση. Εκείνη την ημέρα η κυβέρνηση του Γ. Παπανδρέου απέδειξε ότι δεν είναι απλά δουλική στα διεθνή κέντρα αποφάσεων αλλά και γελοία: το μεσημέρι δήλωσε παραίτηση και το βράδυ άλλαζε γνώμη...

Όπως γράψαμε και σε προηγούμενα κείμενά μας, *Ο Ιούνης θα μείνει στην ιστορία του κινήματός μας. Η 15 Ιούνη θα μείνει στην ιστορία σαν η μέρα που ένας τρομοκρατημένος πρωθυπουργός, μιας τρομοκρατημένης κυβέρνησης, μιας τρομοκρατημένης άρχουσας τάξης, μιας τρομοκρατημένης τρόικας, ξεπέρασε τα όρια της γελοιότητας, προσφέροντας την παραίτησή του και μετά αναιρώντας την... Ο άνθρωπος θα ήταν ο ιδανικός γελωτοποιός, αν πέρα*

από τη γελοιότητά του δεν κρατούσε στα χέρια του τον οδοστρωτήρα του μνημονίου που όσο περνάει ισοπεδώνει τη ζωή κάθε Έλληνα εργαζόμενου, νέου, γυναίκας, φτωχού.

Το κίνημα έδειξε ότι πραγματικά μπορούσε να ρίξει την κυβέρνηση, μπορούσε να ανοίξει το δρόμο για μεγάλες ανατροπές. Όμως τελικά δεν τα κατάφερε!

Το γιατί δεν τα κατάφερε πρέπει να αποτελέσει θέμα σοβαρού προβληματισμού και συζήτησης μέσα στις χιλιάδες των πρωτοπόρων αγωνιστών που πάλεψαν μέσα από τις γραμμές αυτού του κινήματος και πίστεψαν σ' αυτό. Γιατί από τα συμπεράσματα που θα προκύψουν, θα εξαρτηθεί σε σημαντικό βαθμό και η πορεία των μελλοντικών κινήματων. Αν ένα είναι σίγουρο, είναι ότι το ηφαίστειο που ονομάζεται Ελλάδα δεν πρόκειται να σιγάσει. Κι όχι μόνο αυτό – όλη η Νότια Ευρώπη, όλη η Ευρώπη βράζουν, όλος ο πλανήτης ακολουθεί σ' αυτά τα βήματα.

Νέα κινήματα, νέα ξεσπάσματα, στην Ελλάδα και διεθνώς, είναι αναπόφευκτα. Τα συμπεράσματα του

Σημειώσεις

1. Ελευθεροτυπία 26/6
2. <http://www.publicissue.gr/1785/plateies/>
3. Ελευθεροτυπία 24/5
4. Ελευθεροτυπία 30/5
5. Η καθιέρωση της ψηφοφορίας σαν τρόπος λήψης αποφάσεων ήταν μια σημαντική κατάκτηση του κινήματος. Το γεγονός αυτό γίνεται ακόμα πιο σημαντικό αν αναλογιστεί κανείς ότι οργανώσεις που κινούνται στο χώρο της εξ. Αριστεράς (πχ NAP, ΣΕΚ, και γενικά ο χώρος των ΕΑΑΚ) ή του ΣΥΡΙΖΑ, απέφευγαν όλη την προηγούμενη περίοδο την ψηφοφορία στα κινήματα στα οποία έπαιζαν ρόλο, προκρίνοντας τη «συνδιαμόρφωση».
6. Ελευθεροτυπία 2/6
7. <http://xryshaygh.wordpress.com/2011/05/27/%ce%ba%ce%ac%cf%80%ce%bf%ce%b9%ce%b5%cf%82%ce%b1%cf%80%ce%b1%cf%81%ce%b1%ce%af%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b5%cf%82%ce%b4%ce%b9%ce%b5%cf%85%ce%ba%cf%81%ce%b9%ce%bd%ce%ae%cf%83%ce%b5%ce%b9%cf%82/>
8. ό.π.
9. ό.π.
10. <http://xryshaygh.wordpress.com/2011/02/26/%cf%87%cf%81%cf%85%cf%83%ce%ae%ce%b1%cf%85%ce%b3%ce%ae%e2%80%93%cf%80%ce%bf%ce%bb%ce%b9%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ae%cf%80%cf%81%cf%8c%cf%84%ce%b1%cf%83%ce%b7-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7%ce%bd/>
11. <http://xryshaygh.wordpress.com/2011/03/03/%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%b4%ce%af%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bc%ce%b1%cf%80%ce%b1%cf%84%cf%81%ce%b9%ce%b4%ce%b1%ce%ae%ce%bf%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%bd%ce%bf%ce%bc%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b5%cf%85%ce%b7%ce%bc/>
12. Τα στοιχεία προέρχονται από την «Εκθεση Ελλήνων Εφοπλιστών» για το 2010 και δημοσιεύτηκαν στο http://tsak-giorgis.blogspot.com/2011/07/blog-post_3861.html σε άρθρο της Αντας Ψαρρά
13. «Αυγή» 9/6
14. Με τον όρο «δεξιά πτέρυγα» εννοούμε την τάση αυτή που αναπτύχθηκε μέσα στη συνέλευση η οποία αντιδρούσε σε οποιαδήποτε σύνδεση του αγώνα με το εργατικό κίνημα, επέμενε στο να κατηγορεί όλες τις οργανωμένες δυνάμεις της κοινωνίας (συστημικές ή όχι, κοινοβουλευτικές και μη) για την κατάσταση της χώρας, αντιδρούσε στην πολιτική εμφάθυνση των αιτημάτων του κινήματος και το μόνο που την ένοιαζε ήταν να δείχνουμε ότι είμαστε εναντίον όλων, χωρίς από την άλλη να έχει καμιά συγκροτημένη πρόταση για το πώς μπορεί το κίνημα να νικήσει.
15. <http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=622964>
16. Λένιν Β.Ι., (1916). «Τα αποτελέσματα της συζήτησης για την αυτοδιάθεση», Απάντα, τόμος 30, σελ. 54-55, Αθήνα, εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή
17. http://www.kke.gr/anakoinoiseis_grafeioy_tyroy/dhloseis_ths_gg_ths_ke_toy_kke_alekas_paparhga_ston_thleoptiko_stathmo_mega?morf=0
18. http://www.kke.gr/anakoinoiseis_grafeioy_tyroy/syntentyksh_tyroy_ths_gg_ths_ke_toy_kke_alekas_paparhga_gia_tis_ekselikseis_?morf=0
19. Αυγή 2/6
20. Στην Αθήνα είχε παρέμβαση και η οργάνωση Κόκκινο που συμμετέχει στον ΣΥΡΙΖΑ.
21. http://e-dromos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=5547:%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B1-36%CE%B7-37%CE%B7-38%CE%B7-39%CE%B7&Itemid=51
22. http://e-dromos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=5761:%CE%BF%CE%B9-%CF%80%CE%BB%CE%B1%CF%84%CE%B5%CE%AF%CF%82%CE%B1%CE%BD%CE%AD%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CE%BE%CE%B1%CE%BD%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%CF%84%CF%81%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%AF%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&Itemid=51
23. http://e-dromos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=5760:%CE%B7-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%B%CE%B1%CE%BF%CF%8D%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%B4%CE%B9%CE%AD%CE%BE%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%82%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B7-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B1&Itemid=51
24. ό.π.
25. Συγκρίνοντας τη θέση αυτή με την αντιμετώπιση που είχε το μπλοκ της ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ την πρώτη μέρα, βλέπουμε το προχώρημα της κατανόησης μέσα στο κίνημα ότι θέλουμε τους απεργούς μαζί μας.
26. Ελευθεροτυπία 1/7
27. Ελευθεροτυπία 1/7
28. <http://www.inews.gr/116/matatzis-petaxe-tin-aspida-tou-den-boro-na-ktyrao-t-adelfia-mou.htm>
29. Ελευθεροτυπία 1/7

ων, υπήρχαν στις πλατείες, απλά εμφανίζονταν σαν «ανένταχτοι» και με αυτό τον τρόπο προσπαθούσαν να στρέψουν τα πράγματα στην κατεύθυνση που ήθελαν. Ο καλύτερος τρόπος ελέγχου των μηχανισμών αυτών, ήταν αυτοί να δηλώνουν τι εκπροσωπούν, ώστε ο καθένας να μπορεί να κρίνει την στάση του κάθε πολιτικού χώρου. Με αυτό τον τρόπο ο κάθε πολιτικός χώρος που αντιπροσωπεύεται στη συνέλευση θα μπορούσε να καταθέτει τις προτάσεις του για το κίνημα, κάτι που μπορεί αντί να είναι αρνητικό, να είναι, αντίθετα, παραγωγικό γιατί θα δίνει ιδέες στο κίνημα, από τις οποίες να υιοθετεί τις καλύτερες.

Επίσης, κάποιοι έβάζαν το ζήτημα να έρθουμε «λευκοί» στις πλατείες, απαλλαγμένοι από τις ιδεολογίες μας.

Το «τέλος των ιδεολογιών» δεν ανακαλύφθηκε τώρα. Ήταν «εφεύρεση» του καπιταλισμού στις αρχές του '90, για να επιβάλλει αποκλειστικά την δικιά του ιδεολογία. Σήμερα έχουμε έναν πόλεμο, στον οποίο ο αντίπαλος είναι εξοπλισμένος, πολιτικά, ιδεολογικά αλλά και με εξαιρετικά επιτελεία και μηχανισμούς προπαγάνδας και καταστολής στη διάθεσή του. Εμείς πρέπει να υιοθετήσουμε τα πολιτικά και ιδεολογικά όπλα που θα μας βοηθήσουν σ' αυτό τον πόλεμο. Επομένως, «λευκοί» δεν μπορούμε να υπάρξουμε ποτέ. Κάποια στιγμή πρέπει να πάρουμε θέση στο τι θα κάνουμε, στο πώς θα αντιμετωπίσουμε τον αντίπαλο. Τότε, αυτόματα έχουμε χάσει την «λευκότητά» μας γιατί μόλις συμβεί αυτό, έχουμε μπει στο έδαφος της πολιτικής και κατ' επέκταση της ιδεολογίας – έχουμε επιλέξει και πολιτική και ιδεολογία! Γιατί ακόμα κι αυτοί που λένε «όχι στις ιδεολογίες» στην ουσία υπηρετούν μια συγκεκριμένη ιδεολογία. Συνεχίζοντας με βάση αυτό το σκεπτικό, όπου υπάρχει συμφωνία ενός αριθμού ατόμων σε μία συγκεκριμένη ιδεολογική ή πολιτική κατεύθυνση τότε έχει δημιουργηθεί η βάση για τη δημιουργία ενός οργανωμένου φορέα αυτών των απόψεων. Αν κάποιος δεν θέλει να το ονομάζει αυτό «πολιτική οργάνωση» ή «κόμμα» ας μην το ονομάζει. Αν θέλει να βρει άλλο όνομα, ας βρει. Η ουσία όμως είναι η ίδια.

Υπάρχει μια στρεβλή αντίληψη, που καλλιεργούσαν οι «θεωρητικοί» του «ακομμάτιστου», ότι καπέλωμα είναι μόνο όταν ένα κόμμα καπηλεύεται τους αγώνες μας. Μήπως τα άτομα όμως δεν μπορούν να καπελώσουν; Στο όνομα της άμεσης δημοκρατίας, κάποιοι ήθελαν να είναι συνέχεια σε όλες τις «συντονιστικές» επιτροπές, να είναι οι αυτόκλητοι εκπρόσωποι της συνέλευσης, μόνο και μόνο γιατί δεν ανήκουν σε κάποιο κόμμα. Ετσι, στο όνομα του να μην εκθρέψουμε κομ-

ματικούς μηχανισμούς, εκτρέφουμε «παράγοντες». Υπάρχει μήπως καμία αυταπάτη ότι αυτοί είναι ακίνδυνοι ή... αδιάφθοροι;

Βασικά, κι αυτό αποτελεί αξίωμα του «Ξ», το κίνημα δεν πρέπει να έχει καμία εμπιστοσύνη εκ των προτέρων σε κανένα κομματικό μηχανισμό και σε κανένα άτομο, δεν πρέπει να δίνει «λευκές επιταγές» ποτέ και σε κανένα. Το κίνημα πρέπει να καθιερώσει τις διαδικασίες εκείνες που θα το προστατέψουν από τα καπελώματα. Αυτό υποστηρίζουμε, δηλώνοντας ταυτόχρονα πολιτική οργάνωση, που παρέμβαινε έντονα στις συνελεύσεις των Αγανακτισμένων και προσπαθούσε να επηρεάσει την πορεία του κινήματος, ζητώντας να υπερψηφιστούν οι προτάσεις που κάναμε, σεβόμενοι τις δημοκρατικές του διαδικασίες (σε αντίθεση με πολλούς απ' αυτούς που έσκιζαν τα μάτια τους για την «άμεση δημοκρατία»)

Εφαρμογή της απόφασης της 13ης Ιούνη του Συντάγματος, για κατάργηση όλων των κομμάτων, που αναφέρεται πιο πάνω, θα μπορούσε να γίνει μόνο από μια χούντα. Ιστορικά, τα μόνα καθεστώτα που έχουν καταργήσει το δικαίωμα ίδρυσης ή ύπαρξης κομμάτων είναι τα δικτατορικά (σε Δύση και Ανατολή). Τα κόμματα δεν είναι κάποια μεταφυσικά όντα αλλά προϊόντα της ταξικής κοινωνίας – από την στιγμή που υπάρχουν κοινωνικές τάξεις με διαφορετικά συμφέροντα, είναι λογικό και αναπόφευκτο να προσπαθήσουν να οργανωθούν για να προωθήσουν τα συμφέροντά τους αυτά. Το κεφάλαιο στην Ελλάδα έχει τα δικά του κόμματα, που εναλλάσσονται στην εξουσία και εφαρμόζουν τις πολιτικές του. Οι εργαζόμενοι έχουν κάποια κόμματα που μιλούν στο όνομα τους, τα κόμματα της Αριστεράς, αλλά δυστυχώς δεν τους εκφράζουν και δεν τους εκπροσωπούν όπως πρέπει. Η μάχη που πρέπει να δώσουμε είναι οι εργαζόμενοι και η νεολαία να αποκτήσουν πολιτικούς φορείς που να τους εκπροσωπούν πραγματικά, στους οποίους θα συμμετέχουν μαζικά και τους οποίους θα ελέγχουν

δημοκρατικά. Μόνο έτσι μπορούμε να ανατρέψουμε την εξουσία του κεφαλαίου, προβάλλοντας μια διαφορετική πολιτική, οικονομική και κοινωνική προοπτική.

15 Ιούνη: ένα βήμα πριν την ανατροπή της κυβέρνησης

Από τις 5 Ιούνη και μετά, η αντιμετώπιση των αστικών ΜΜΕ απέναντι στο κίνημα βάζει στην άκρη τις όποιες «φιλοφρονήσεις» και περνάει στην επίθεση και την ειρωνεία. Στα άρθρα της «Καθημερινής», για παράδειγμα, οι διαδηλωτές παρουσιάζονται ή αναφέρονται ως όχλος, χωρίς προτάγματα, με γηπεδικά συνθήματα υπό την ηγεμονία της Αριστεράς. Φαίνεται ότι ενόχλησε πολύ τους «έγκριτους» δημοσιογράφους του κ. Αλαφούζου η πολιτικοποίηση του κινήματος και η υιοθέτηση από αυτό ριζοσπαστικών θέσεων όπως η διαγραφή του χρέους. Λίγο πιο πριν (στις 2 Ιούνη) στην ίδια εφημερίδα, ο Σ. Κασιμάτης μας «διαφώτιζε» για την αναξιοσύνη του κινήματος και την ανεδαφικότητα των αιτημάτων του:

«Τι είναι οι “αγανακτισμένοι” της πλατείας Συντάγματος, που τόσο τους κολακεύουν οι πάντες, αφού πρώτα προσπάθησαν να τους αγνοήσουν; Μακάρι να ‘ξεραν και οι ίδιοι. Είναι ένα ετερόκλητο πλήθος: φύρδην μίγδην όλοι οι απελπισμένοι με την αποτυχία του “συστήματος” [...] Τριαντάρηδες, που ζουν τον δικό τους Μάη του ‘68 (άλλη υπερτιμημένη σαχλαμάρα κι αυτή...) και για τους οποίους πλέον η ουτοπία ταυτίζεται με τον διορισμό στο Δημόσιο [...] Καταλαβαίνω το αδιέξοδο στο οποίο έχουν βρεθεί, καταλαβαίνω και την οργή που γεννά μέσα τους η προοπτική τού τίποτα στη ζωή τους. Είναι όμως λύση το παιδαριώδες σύνθημα “Δεν φεύγουμε, αν δεν φύγει κυβέρνηση, τρόικα, χρέος”; Προφανώς, όχι – το σύνθημα είναι χρήσιμο μόνον για την εκτόνωση του θυμού και τίποτε περισσότερο [...] Και πώς θα φύγει το χρέος; Υπάρχει δυνατότητα να το καταργήσουμε μονομερώς; Τι επιπτώσεις θα μπορούσε να έχει κάτι τέτοιο στο μέλλον;».

Τις επόμενες μέρες οι πολιτικές εξελίξεις ήταν ραγδαίες. Στις 3 Ιουνίου η τρόικα δίνει το «πράσινο φως» για τη σύνταξη του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος (ΜΠ από ‘δω και πέρα), στο οποίο θα υπάρχουν νέα σκληρά μέτρα. Στις 9 Ιούνη το ΜΠ εγκρίνεται από το υπουργικό συμβούλιο και μπαίνει στην τελική ευθεία για την επικύρωσή του από τη Βουλή, η αποτροπή της οποίας γίνεται ο κεντρικός στόχος του κινήματος.

Τα μέτρα που προβλέπει το ΜΠ είναι πολύ σκληρά και σκοπό έχουν την εξοικονόμηση 28,3 δις. για την πενταετία 2011-2015. Περιλαμβάνει ανάμεσα σ’ άλλα:

- Ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων επιχειρήσεων, παραλίων, βουνών και ό,τι μπορεί να φανταστεί κανείς.
- Αλλαγές στις ΔΕΚΟ: το «πλεονάζον» τους προσωπικό μπαίνει σε καθεστώς «εργασιακής εφεδρείας» στο οποίο αμείβονται με το 60% του μισθού του και το οποίο αποτελεί ένα στάδιο πριν την ανεργία.

- Ειδική εισφορά «αλληλεγγύης» στους δημόσιους υπαλλήλους 2% για την καταπολέμηση της ανεργίας!
- Αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις: κατάργηση της συλλογικής σύμβασης για τους εργαζόμενους 18-25 ετών, κατάργηση του 8ώρου με τη θεσμοθέτηση του 10ώρου χωρίς πρόσθετη αμοιβή και επέκταση των συμβάσεων ορισμένου χρόνου.
- Φορολογική επιδρομή: μείωση του αφορολόγητου από τα 12.000 στα 8.000 ευρώ, έκτακτη εισφορά στα εισοδήματα, εξίσωση φόρου πετρελαίου κίνησης-θέρμανσης ως το 2013, αύξηση ΦΠΑ (23% από 13%) στον κλάδο της εστίασης
- Περικοπές στα επιδόματα ανεργίας.

Σύμφωνα με ρεπορτάζ της «Ελευθεροτυπίας» στις 12 Ιούνη, με βάση τα νέα μέτρα ένας ιδιωτικός υπάλληλος με μισθό 1.500 ευρώ έχει ετήσια απώλεια εισοδήματος 1.940 ευρώ ενώ ένας δημόσιος υπάλληλος πανεπιστημιακής εκπαίδευσης με 17 χρόνια προϋπηρεσίας και μισθό 1.940 ευρώ μεικτά χάνει 2.079 ευρώ!

Τα αντιλαϊκά αυτά μέτρα έριξαν λάδι στη φωτιά της οργής και ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ καλούν 24ωρη Γενική Απεργία για τις 15 Ιουνίου, στην οποία αποφασίζουν να συμμετέχουν και οι Αγανακτισμένοι. Το ψήφισμα της πλατείας Συντάγματος της 11ης Ιούνη ξεκινάει με τη φράση:

«24 ώρες στο δρόμο! Δίνουμε τη δική μας ΑΠΑΝΤΗΣΗ στο ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ: 15 Ιουνίου περικυκλώνουμε τη Βουλή». Και συνεχίζει: «Όλοι μαζί συνεχίζουμε και δυναμώνουμε τις κινητοποιήσεις που ξεκινήσανε στις 25 Μάη. Πρώτος σταθμός η γενική απεργία την Τετάρτη 15 Ιουνίου. Δε σταματάμε μέχρι να το πάρουν πίσω».

Η ανάγκη δημιουργίας ενός πραγματικά παλλαϊκού κινήματος, σε συμμαχία με τον κόσμο της εργασίας που απεργεί, ως ένα βήμα κλιμάκωσης για την ανατροπή του ΜΠ, είναι πλέον εμφανές στον κόσμο των πλατειών. Όλη η συζήτηση για τα συνδικάτα, συζήτηση που διεξαγόταν σε ένα αφηρημένο επίπεδο πιο πριν, βρήκε απάντηση στις 15 Ιούνη, αποδεικνύοντας ότι αν θέλει το κίνημα να πετύχει τους στόχους του χρειάζεται το όπλο των απεργιών.

Την ημέρα αυτή το κίνημα δείχνει για ακόμα μια φορά τη δύναμή του, στριμώχνοντας «στα σχοινιά» την κυβέρνηση και οδηγώντας την ένα βήμα πριν την παραίτηση! Οι συγκεντρώσεις και οι πορείες στις πόλεις της Ελλάδας ήταν πολύ μεγάλες, με τουλάχιστον 250.000 στην πρωτεύουσα (500.000 σύμφωνα με κάποιες εκτιμήσεις) και πάνω από 20.000 στη Θεσσαλονίκη. Στην Αθήνα, το κράτος χρησιμοποιεί την καταστολή, με τα ΜΑΤ να επιχειρούν να διαλύσουν τις συγκεντρώσεις την ίδια στιγμή που ένα κομμάτι του αναρχικού χώρου επιλέγει να κάνει το «κομμάτι» του με τα γνωστά «μπάχαλα». Παρά το χάος που επικρατεί όμως, περίπου 100.000 απεργοί και Αγανακτισμένοι

και η συμμετοχή, ακόμα και τον καιρό που οι κινηματικές διαδικασίες βρίσκονταν στο ζενίθ τους, δεν αντανάκλυνε το ευρύτερο κοινωνικό δυναμικό που συμμετείχε ή στήριζε το κίνημα. Με αυτό εννοούμε ότι το μοντέλο των καθημερινών συνελεύσεων σε μια πλατεία μόνο, είχε συγκεκριμένα όρια. Γιατί απέκλειε, είτε για λόγους απόστασης είτε λόγω εργασίας, όσους δεν μπορούσαν σε καθημερινή βάση να κατεβαίνουν στο κέντρο. Για κάποιον που σχολάζει από τη δουλειά του στις 5 και δεν μένει στο κέντρο, για κάποιους εργαζόμενους, με οικογένεια, με παιδιά, κλπ, είναι όχι απλά εξαντλητικό, είναι αδιανόητο κάθε μέρα να έρχεται στη συνέλευση μέχρι τις 11-11.30 για να ξυπνήσει την επομένη στις 6-7 για να πάει στη δουλειά του. Η απομαζικοποίηση των συνελεύσεων των τελευταίων ημερών απέδειξε το γεγονός αυτό.

Ο μόνος ρεαλιστικός και δημοκρατικός τρόπος να συμμετέχει όσο το δυνατόν περισσότερος κόσμος στο κίνημά μας ήταν να υπάρχει η πρωτοβουλία για λαϊκές συνελεύσεις στις γειτονιές και στους εργασιακούς χώρους. Αυτό φυσικά θα σήμαινε μια προσαρμογή της λειτουργίας των κεντρικών συνελεύσεων κάθε πόλης (πλατείας Συντάγματος, Λευκού Πύργου κλπ), μια αλλαγή στον χαρακτήρα τους, που θα σηματοδοτούσε μια αναβάθμιση του ρόλου τους, καθώς θα μετατρέπονταν στο συντονιστικό κέντρο όλων των τοπικών λαϊκών συνελεύσεων, στο οποίο εκλεγμένοι και ανακλητοί αντιπρόσωποι θα συζητούσαν για την πορεία του κινήματος έχοντας ως βάση βέβαια τις προτάσεις και τις αποφάσεις των συνελεύσεων που εκπροσωπούν. Η άμεση σύνδεση των αντιπροσώπων με τις πλατείες θα εξασφάλιζε τη συνεχή λογοδοσία τους απέναντι σε αυτές, διασφαλίζοντας έτσι την αποφυγή κατελωμάτων.

Για τις 9 Ιούλη λοιπόν, προγραμματίστηκε μια πανελλαδική απολογιστική συνέλευση (με κατά τόπους συνελεύσεις το προηγούμενο διάστημα) έτσι ώστε

κίνημα να συζητήσει τις εξελίξεις όλου αυτού του διαστήματος, να «μετρήσει» τι πέτυχε και να καθορίσει τα επόμενα βήματά του.

Όμως η συνέλευση αυτή ήταν πολύ πίσω από τις ανάγκες του κινήματος. Η συμμετοχή στο πανελλαδικό αυτό διήμερο ήταν πολύ μικρή με τον αριθμό των συμμετεχόντων και τις δύο μέρες να μην ξεπερνά τις μερικές εκατοντάδες. Οι «αντιπρόσωποι» από τις διάφορες συνελεύσεις, εξαντλήθηκαν στην ανάγνωση πανομοιότυπων και γενικόλογων κειμένων (προσαρμοσμένες αντιγραφές αποφάσεων της πλατείας Συντάγματος).

Αν εξαιρέσουμε την προσπάθεια του «Ξ» σχεδόν κανείς από τους ομιλητές δεν επιχειρήσε να εξηγήσει ποια είναι τα στοιχεία που έλειψαν από το κίνημα μας, τι λάθη έγιναν και πώς να τα διορθώσουμε στο μέλλον. Ακόμη χειρότερα, υπήρχε μια έντονη τάση στους ομιλητές, όχι μόνο να μη μιλήσουν για τις αδυναμίες αλλά να μιλούν διθυραμβικά για «νίκη» του κινήματος.

Είναι σίγουρο πως πολλοί από όσους κράτησαν αυτή την στάση, θεωρούσαν πως το να μιλήσουμε ανοιχτά για την αδυναμία του κινήματος να πετύχει τους βασικούς στόχους που είχε θέσει (μη ψήφιση του μεσοπρόθεσμου, ανατροπή της κυβέρνησης) να αντιμετωπίσουμε δηλαδή κατάματα την πραγματικότητα, είναι κάτι που θα μας οδηγούσε στην απογοήτευση και στην εσωστρέφεια.

Αλλά αυτό που ισχύει είναι ακριβώς το αντίθετο! Μόνο αν αναγνωρίσουμε πως δεν πετύχαμε τον στόχο μας, έχουμε πιθανότητες να βγάλουμε συμπεράσματα για τις αδυναμίες ή τα λάθη του κινήματος. Μόνο αν βγάλουμε αυτά τα συμπεράσματα έχουμε πιθανότητες να νικήσουμε στις επόμενες μάχες.

Οκτώβρης 2011

λησαν ακόμα για

«αλόγιστη αλλά και σχεδιασμένη επίθεση κατά της υγείας των διαδηλωτών, και όχι μόνο με στόχο τη φήμισή τους και τον εκφοβισμό της κοινωνίας», για «αναιτιολόγητη επίθεση των δυνάμεων καταστολής εναντίον της ειρηνικής συγκέντρωσης Ελλήνων πολιτών», για «αμφιβόλου σύστασης, νομιμοποίησης της χρήσης, προέλευσης των χημικών τα οποία χρησιμοποιήθηκαν» αλλά και για «επίθεση των ΜΑΤ σε ιατρεία, που σε εμπόλεμες καταστάσεις θεωρείται έγκλημα πολέμου»²⁶ !!

Ακόμα και αξιωματούχοι του Υπουργείου Αμυνας προειδοποιούσαν για την επικινδυνότητα των χημικών, ειδικά σε κλειστούς χώρους και στοές. Αλλά ακόμα και στις αστυνομικές δυνάμεις υπήρξαν «τριγμοί» καθώς συγγνώμη από τους διαδηλωτές αναγκάστηκε να ζητήσει ο πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Αστυνομικών Υπαλλήλων Χρ. Φωτόπουλος σε δηλώσεις του στο Real FM²⁷, ενώ σύμφωνα με την αυτόπτη μαρτυρία της Πόπης Σουφλή²⁸, ΜΑΤατζής πέταξε κάτω την ασπίδα του φωνάζοντας «Δεν μπορώ να χτυπάω τα αδέρφια μου», λίγο πριν οι συνάδερφοί του τον «συνετίσουν» με βρισιές και σπρωξιές, κλείνοντάς τον στην πλησιέστερη κλούβα!

Από την άλλη, πράγμα που επιβεβαιώνει και το ότι υπήρχε ρητή πολιτική εντολή για την καταστολή του κινήματος και την εκκένωση της πλατείας, ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη Χρ. Παπουτσής δεν είδε τίποτα, κάνοντας μάλιστα απίστευτα προκλητικές δηλώσεις στη Βουλή κατηγορώντας τους διαδηλωτές για οργανωμένο σχέδιο «ανάρτικου πόλεων», σχέδιο που είχε ξεκινήσει υποτίθεται από την Κερατέα με στόχο τη χρεοκοπία της χώρας. Στο ίδιο μήκος κύματος και ο Υπουργός Υγείας Α. Λοβέρδος ο οποίος μίλησε για «τηλεφωνήματα για δήθεν εγκλωβισμένους το απόγευμα στο Μετρό, την ώρα που είχαν καταφύγει εκεί κουκουλοφόροι για να ξεκουραστούν» αναφερόμενος στους διαδηλωτές που είχαν εγκλωβιστεί στο σταθμό του Μετρό μετά την επίθεση των ΜΑΤ! Σε ανακοίνωσή του το σωματείο εργαζομένων στο Μετρό διαψεύδει τον Υπουργό και τονίζει ότι:

«Τα Ματ και η Αστυνομία σαν σύγχρονα ΕΣ-ΕΣ μετέτρεψαν το σταθμό του Συντάγματος σε θάλαμο αερίων, τη στιγμή που στο ιατρείο περιθάλπονταν εκατοντάδες τραυματίες. Ακόμη και ένστολοι συνάδελφοί μας δέχτηκαν την άγρια επίθεση των ΜΑΤ σε ώρα εργασίας. Δυστυχώς, οι συνάδελφοι μας φορούσαν τη στολή του μετρό και όχι κουκούλες για να τύχουν της προστασίας της αστυνομίας»²⁹.

Τελικά η κυβέρνηση πέρασε το ΜΠ με 155 ψήφους, 154 από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ (μόνο ο Κουρουμπλής δεν το ψήφισε) συν την Ε. Παπαδημητρίου από τη ΝΔ. Για άλλη μια φορά οι «ανάρτες» βουλευτές του ΠΑΣΟΚ έδειξαν τη γελοιότητά τους, με πιο τρανταχτό παράδειγμα το βουλευτή Κοζάνης Α. Αθανασιάδη, ο οποίος δήλωνε σε κάθε τόνο ότι θα καταψηφίσει το ΜΠ αν δεν αφαιρεθεί η διάταξη για την ιδιωτικοποι-

ηση της ΔΕΗ. Όμως και αυτός, όπως και άλλοι βουλευτές που είχαν διατυπώσει αντιρρήσεις (όπως η Χ. Αράπογλου και ο Θ. Ρομπόπουλος) «πειστήκαν» τελικά και το υπερψήφισαν. Στη διαδικασία αυτή έπεσε (αν υπήρχε ποτέ...) και το αντιμνημονιακό προσωπείο της ΝΔ, η οποία μπορεί να μην ψήφισε το ΜΠ επί της αρχής αλλά υπερψήφισε τα 22 από 49 άρθρα του εφαρμοστικού του νόμου!...

Από τις απολογιστικές συνελεύσεις στην εκκένωση των πλατειών

Από το σημείο αυτό, το κίνημα άρχισε να φθίνει καθώς η συμμετοχή στις συνελεύσεις του έπεφτε διαρκώς. Στη Θεσσαλονίκη μάλιστα υπήρξε και διάσπαση με ένα κομμάτι των Αγανακτισμένων του αναρχικού χώρου να επιλέγει να κάνει ξεχωριστές συναντήσεις με θέμα τη διαβούλευση για την άμεση δημοκρατία, ακόμα και τις ώρες που είχαν κανονιστεί πορείες (όπως έγινε στις 3/6).

Η στάση αυτή των Αναρχικών δεν έπεσε από το πουθενά βέβαια. Από καιρό είχαν διατυπώσει τις ενστάσεις τους για τη λειτουργία της συνέλευσης και το χαρακτήρα που παίρνει. Σε αρκετές τοποθετήσεις και κείμενά τους μιλούσαν για «συναθροίσεις αριστεριστών» αλλά το βασικό τους πρόβλημα ήταν άλλο. Για αυτούς το κεντρικό επίδικο του κινήματος ήταν το «πολιτειακό» (το τι δημοκρατία θέλουμε δηλαδή) και όχι η ανατροπή του ΜΠ. Αποκόπτοντας το ένα από το άλλο, έφτασαν στο σημείο να λένε ότι δεν έχει σημασία αν περάσει το ΜΠ αρκεί να πετύχουμε την άμεση δημοκρατία στις πλατείες! Είναι όμως δυνατόν να υπάρχει άμεση δημοκρατία με Μνημόνιο; Είναι δυνατόν να πετύχουμε την «άμεση δημοκρατία» την ίδια ώρα που μας μειώνουν μισθούς, συντάξεις, που μας «χτυπάνε» από κάθε μεριά και που καταργούν το δικαίωμα στις Συλλογικές Συμβάσεις ακόμα και στο συνδικαλισμό; Η αντίληψη αυτή μετέτρεπε την «άμεση δημοκρατία» σε μια μεταφυσική οργανωτική δομή, ένα αυτοσκοπό που δεν πατάει στην πραγματικότητα.

Όμως ας δούμε και μια άλλη πτυχή του θέματος. Σίγουρα η οργάνωση των πλατειών ήταν δημοκρατική και αποτελεί παρακαταθήκη για τα μελλοντικά κινήματα. Τα συνθήματα για «άμεση» και «πραγματική» δημοκρατία εξέφρασαν τη θέληση χιλιάδων διαδηλωτών για μια πολιτική οργάνωση όπου η φωνή του λαού όχι μόνο θα ακούγεται αλλά θα επηρεάζει τις εξελίξεις. Όμως τι σήμαινε πραγματικά άμεση και πραγματική δημοκρατία; Τα συνθήματα αυτά παρέμειναν σε θολό και γενικό επίπεδο, χωρίς να συγκεκριμενοποιούνται. Παραπάνω κάναμε κριτική στην ερμηνεία της πραγματικής δημοκρατίας ως ενός «καλύτερου» κοινοβουλευτισμού. Από την άλλη, ένα μέρος του αναρχικού χώρου, με τον όρο «άμεση δημοκρατία» έθετε ως πρότυπο πολιτειακής οργάνωσης τις πλατείες. Αλλά και αυτή η αντίληψη δεν ήταν χωρίς προβλήματα. Στις συνελεύσεις λίγοι μπορούσαν να μιλήσουν (σε σχέση με όσους παρευρίσκονταν) ενώ

Οι Αγανακτισμένοι: Ενα κίνημα που συγκλόνισε την Ελλάδα το καλοκαίρι του 2011

δεν φεύγουν από την πλατεία και τους γύρω δρόμους, παραμένοντας για αρκετή ώρα και δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο μια πρωτοφανή αποφασιστικότητα. Χαρακτηριστικό της άγριας κρατικής καταστολής είναι η κώφωση που προκλήθηκε στο δημοσιογράφο Μανώλη Κυπραίο από μια χειροβομβίδα κρότου λάμψης η οποία, στοχευμένα «έσκασε» ακριβώς δίπλα του, παρά το γεγονός ότι είχε δείξει πριν τη δημοσιογραφική του ταυτότητα.

Οι εξελίξεις μέσα στη μέρα είναι πολλές. Ο Γ. Παπακωνσταντίνου προσπαθεί να κατευνάσει τις αντιδράσεις κάνοντας κάποιες ψευτοϋποχωρήσεις, όπως τη διατήρηση του αφορολόγητου στα 12.000 ευρώ – πράγμα που τελικά δεν έγινε έτσι κι αλλιώς. Το γεγονός αυτό έδειξε ότι την περίοδο που διανύουμε δεν χωράνε μερικές διεκδικήσεις. Το δίλημμα ήταν σαφές: ή θα περάσει το ΜΠ ή το κίνημα θα κατάφερνε να επιβάλλει την ανατροπή της υφιστάμενης πολιτικής.

Η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ φαίνεται να καταρρέει κάτω από τη λαϊκή πίεση, ψάχνοντας εναλλακτικές λύσεις στην κυβέρνηση συνεργασίας με τη ΝΔ με τη συμμετοχή εξωκοινοβουλευτικών «προσωπικοτήτων». Και ενώ μέχρι το απόγευμα το ενδεχόμενο αυτό φαντάζει ως το πιο πιθανό, στο βραδινό του διάγγελμα ο Παπανδρέου προαναγγέλλει ανασχηματισμό! Το μοναδικό ερώτημα που προκύπτει είναι το τι είναι μεγαλύτερο: ο πανικός ή η γελοιότητά τους;

Όμως και από αυτή τη μέρα δεν έλειψαν τα κινηματικά «παρατράγουδα». Στη Θεσσαλονίκη οι Αγανακτισμένοι είχαν προσυγκέντρωση στο Λευκό Πύργο. Εκεί διατυπώθηκε η πρόταση από τη δεξιά πτέρυγα¹⁴ σε συμμαχία με τους αναρχικούς, να γίνει ξεχωριστή πορεία! Η πρόταση αυτή δεν πέρασε κι έτσι οι διαδηλωτές που συγκεντρώθηκαν στην πλατεία ενώθηκαν με τους απεργούς εργαζόμενους.

Την επόμενη μέρα παραιτούνται οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Φλωρίδης και Νασιώκας ενώ λίγες μέρες πριν είχε ανεξαρτητοποιηθεί και ο Λιάνης. Στις 16 Ιούνη υπάρχει «αναστάτωση» στην Κ.Ο. του ΠΑΣΟΚ με αρκετούς βουλευτές να ζητάνε συζήτηση πάνω στις πολιτικές εξελίξεις. Την επομένη όμως όλα αλλάζουν και όλοι είναι ευχαριστημένοι! Ο ανασχηματισμός γίνεται και Υπουργός Οικονομικών και Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης μπαίνει ο Βενιζέλος. Οι αντιδράσεις, οι οποίες στρέφονταν ενάντια στον Παπακωνσταντίνου, ατονούν, πράγμα που δείχνει βέβαια ότι οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ δεν είχαν πρόβλημα με την πολιτική που εφαρμόζεται αλλά με αυτόν που την εφαρμόζει. Χαρακτηριστική είναι η ανακοίνωση της Ν.Ε. του ΠΑΣΟΚ Θεσσαλονίκης, η οποία στα τέλη του Μάη ζήτησε την παραίτηση του Υπουργού Οικονομικών και μετά τον ανασχηματισμό αναφώνησε ανακουφισμένη «Επιτέλους κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ»!!

Οι εξελίξεις αυτές έμαθαν στο κίνημα ένα πράγμα: όταν ζητάμε να μην ψηφιστεί το ΜΠ, δεν πρέπει να απαιτούμε ούτε να περιμένουμε από τους βουλευτές

Οι Αγανακτισμένοι: Ενα κίνημα που συγκλόνισε την Ελλάδα το καλοκαίρι του 2011

της πλειοψηφίας να το καταψηφίσουν. Αν υπήρχε περίπτωση να ανατραπεί το ΜΠ αυτό θα γινόταν μόνο μέσα από τις λαϊκές κινητοποιήσεις, πριν αυτό φτάσει στη Βουλή προς ψήφιση. Γι' αυτό και ήταν αναγκαίο ένα σχέδιο κλιμάκωσης μέχρι τότε, με επαναλαμβανόμενες απεργίες, καταλήψεις δημοσίων κτιρίων κλπ, έτσι ώστε η πίεση που θα ασκηθεί στην κυβέρνηση να ήταν τέτοια που να αναγκαστεί, κάτω από το βάρος αυτής της πίεσης, να το αποσύρει.

Εν τω μεταξύ, μετά τις εξελίξεις στις 15 Ιούνη, όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης, από τη ΝΔ και το ΛΑΟΣ μέχρι το ΚΚΕ και το ΣΥΝ ζητάνε πρόωρες εκλογές. Εδώ αξίζει να δούμε τη στάση των μαζικών κομμάτων της Αριστεράς απέναντι στο κίνημα.

Η Αριστερά και το κίνημα

Το ΚΚΕ από την αρχή καταδίκασε το κίνημα, χαρακτηρίζοντάς το ακίνδυνο και απολιτικό. Στα πρώτα άρθρα του «Ριζοσπάστη» βλέπουμε συνεχείς αναφορές στο πόσο ευνοϊκά αντιμετωπίζουν τα ΜΜΕ και η άρχουσα τάξη το κίνημα των πλατειών. Για το ΚΚΕ το κίνημα αυτό ήταν «κομμένο και ραμμένο» στα μέτρα της αστικής τάξης, ένα κίνημα ακομμάτιστο και αυθόρμητο μέσω του οποίου θα μπορούσε να εκτονωθεί ανώδυνα γι' αυτήν η κοινωνική οργή.

Διαβάζουμε στο «Ριζοσπάστη» στις 26 Μαΐου: *«Η αστική τάξη έχει ανάγκη από ένα “κίνημα” στα μέτρα της. Έχει επενδύσει πολλά και για πολλά χρόνια για να έχει ένα τέτοιο “κίνημα”, ικανό να αντιμετωπίσει τη ριζοσπαστικοποίηση των συνειδήσεων που έρχεται σαν αποτέλεσμα αυθεντικών ταξικών αγώνων, για να έχει ένα “κίνημα” που θα “παλεύει” τη μια μέρα για έναν “ανθρώπινο καπιταλισμό” (“οι άνθρωποι πάνω απ’ τα κέρδη”) και την επομένη για να είναι “δημοκρατική” η δικτατορία των μονοπωλίων (όπως χτες στο Σύνταγμα)».*

Στις 6 Ιούνη η Αλέκα Παπαρήγα, μιλώντας στους εργαζόμενους της ΠΥΡΚΑΛ δήλωνε:

«Δεν τους νοιάζει (σ.σ εννοεί την άρχουσα τάξη) εφόσον στα εργοστάσια οι εργάτες υπογράφουν ατομικές συμβάσεις, δέχονται να υπογράψουν ότι παίρνουν πλαστό εισόδημα, δέχονται να κάνουν υπερωρίες χωρίς αμοιβή. Αυτό θέλουν και σου λένε: Πήγαινε σε μια πλατεία να εκτονωθείς. Θα πας μια μέρα, δυο, τρεις, ένα μήνα, θα κουραστείς. Επομένως, ο αγώνας δεν μπορεί να μένει στις πλατείες».

Σε συνέντευξη τύπου που έδωσε στις 16 Ιούνη έλεγε:

«Αλίμονο αν κίνημα θεωρήσουμε τις πλατείες. Το κίνημα πριν απ’ όλα κρίνεται εκεί που έχεις απέναντι τον εργοδότη, τον εκμεταλλευτή, εκεί που έχεις απέναντι τα μονοπώλια» και «στις πλατείες δεν βρίσκονται μόνο αδικημένοι», αλλά «και τα λόμπι ισχυρών οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων», καθώς και εκπρόσωποι ΜΚΟ, «για να ζυμώνουν λύσεις εκσυγχρονιστικές και δήθεν ανανεωτικές».¹⁵

Από τα παραπάνω αποσπάσματα φαίνεται καθαρά ότι για το ΚΚΕ το κίνημα των πλατειών δεν ήταν καν κίνημα και συνεπώς δεν μπορούσε να προκαλέσει ρήξεις στο πολιτικοοικονομικό σύστημα. Γιατί όμως; Διαβάζουμε στην «Ανακοίνωση του Πολιτικού Γραφείου για τις εκδηλώσεις λαϊκής αγανάκτησης»:

«Η γενική απαίτηση “Κάτω το μνημόνιο” επί της ουσίας δεν λέει τίποτα, αν δεν γίνει αφετηρία για την παρεμπόδιση κάθε αντιλαϊκής πολιτικής, αν δεν συνοδεύεται με “κάτω τα μονοπώλια, η ΕΕ και τα κόμματα που τα υπηρετούν” [...] Η διαμαρτυρία κατά της ανεργίας για να έχει νόημα πρέπει να συνοδεύεται και με την πάλη να γίνουν λαϊκή - κοινωνική περιουσία οι μεγάλες επιχειρήσεις [...] Τα γνωστά καλλιεργούμενα επιφανειακά και λαϊκίστικα συνθήματα “κλέφτες”, “ψεύτες”, απαλλάσσουν τον πραγματικό ένοχο, την πλουτοκρατία που ληστεύει νόμιμα το λαό και τον φυσικό και ορυκτό πλούτο της χώρας [...] Η λαϊκή αγανάκτηση που φουντώνει ανησυχεί την πλουτοκρατία, ωστόσο δεν τη φοβίζεται, γιατί γνωρίζει ότι χωρίς οργάνωση και ταξική συνειδητοποίηση δεν μπορεί να γίνει αποτελεσματική και επικίνδυνη γι’ αυτούς η λαϊκή αγωνιστική δράση».

Σε άρθρο στο «Ριζοσπάστη» στις 7 Ιούνη αναφέρεται:

«Τι όμως διεκδικούν και από ποιον; Η απάντηση εδώ επικεντρώνεται σ’ αυτό που θεωρούν αιτία της φτώχειας, της ανεργίας, της εξαθλίωσης. Το μνημόνιο [...] Ποια πολιτική, λοιπόν, θα αντικαταστήσει αυτήν του μνημονίου; Και ποιος θα την εφαρμόσει; Έχουν πολιτική διέξοδο, με πρόγραμμα και σχέδιο και με ποια κυβέρνηση, με ποια εξουσία; Με την άμεση δημοκρατία της πλατείας; [...] Εντάξει πρέπει να φύγει το μνημόνιο. Αλλά, τι θα γίνει με την κρίση; Το βασικό πρόβλημα σήμερα είναι η οικονομική κρίση του καπιταλισμού. [...] Στις πλατείες [...] δε μιλούν για τις πραγματικές διαχωριστικές γραμμές και τα αντίθετα συμφέροντα, ανάμεσα στα μονοπώλια και το λαό. Επομένως, κρύβουν τους πραγματικούς ενόχους. Μπορεί να εφαρμοστεί φιλολαϊκή πολιτική χωρίς να γίνουν τα μονοπώλια λαϊκή ιδιοκτησία; Γιατί δε μιλούν γι’ αυτό;».

Για την ηγεσία του ΚΚΕ το κίνημα δεν μπορεί να προκαλέσει μια πραγματική ανατροπή επειδή δεν στρέφεται ενάντια στα μονοπώλια και την ΕΕ και δεν διεκδικεί λαϊκή εξουσία και οικονομία. Γι’ αυτό και δεν συμμετείχε. Εφόσον αυτό το κίνημα δεν κινείται για την ανατροπή του καπιταλισμού και έχει τόσα «μικροαστικά» μπερδέματα, τότε τι θέση έχει σε αυτό ένα κομμουνιστικό κόμμα; Η λογική αυτή φαίνεται «βολική» αλλά δυστυχώς για την ηγεσία του ΚΚΕ απέχει έτη φωτός από το μαρξισμό. Θέλοντας να δώσουμε μια απάντηση στο ΚΚΕ δίνουμε το λόγο αρχικά σε μια γνωστή φυσιογνωμία (πολύ συμπαθή, στα λόγια τουλάχιστον) στην ηγεσία του Περισσού:

«Όταν νομίζει κανείς ότι (...) πρόκειται να συνταχθεί από το ένα μέρος ένας στρατός που θα πει: “εμείς

είμαστε υπέρ του σοσιαλισμού”, και από το άλλο, ένας άλλος στρατός που θα πει: “εμείς είμαστε υπέρ του ιμπεριαλισμού”, κι αυτό φαντάζονται θα είναι η κοινωνική επανάσταση! [...] Οποιοι περιμένει μια “καθαρή” κοινωνική επανάσταση, δεν θα τη δει ποτέ του. Αυτός είναι επαναστάτης στα λόγια που δεν καταλαβαίνει τι θα πει αληθινή επανάσταση. [...] Η σοσιαλιστική επανάσταση στην Ευρώπη δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο παρά το ξέσπασμα της μαζικής πάλης όλων των καταπιεζομένων και δυσαρσημένων. Αναπόφευκτα θα πάρουν μέρος σ’ αυτήν τμήματα των μικροαστών και των καθυστερημένων εργατών – χωρίς μια τέτοια συμμετοχή δεν είναι δυνατή η μαζική πάλη, δεν είναι δυνατή καμία επανάσταση – κι’ εξίσου αναπόφευκτα θα φέρουν μαζί τους στο κίνημα τις προλήψεις τους, τις αντιδραστικές τους φαντασιοπληξίες, τις αδυναμίες και τα λάθη τους. Αντικειμενικά όμως θα επιτίθενται ενάντια στο κεφάλαιο, και η συνειδητή εμπροσθοφυλακή της επανάστασης, το πρωτοπόρο προλεταριάτο, εκφράζοντας αυτή την αντικειμενική αλήθεια της ποικιλόχρωμης και ποικιλόφωνης, ανομοιόμορφης και εξωτερικά κομματιασμένης μαζικής πάλης, θα μπορέσει να τη συνενώσει και να την κατευθύνει, να κατακτήσει την εξουσία, να καταλάβει τις τράπεζες, να απαλλοτριώσει τα μισθτά για όλους (αν και για διάφορους λόγους!) τραστ και να πραγματοποιήσει άλλα ... μέτρα, που στο σύνολο τους μας δίνουν την ανατροπή της αστικής τάξης και τη νίκη του σοσιαλισμού, νίκη που κάθε άλλο παρά “θα ξεκαθαριστεί” αμέσως από τη μικροαστική σκουριά». (Λένιν, «Τα αποτελέσματα της συζήτησης για την Αυτοδιάθεση»)¹⁶

Αυτά είναι τα λόγια του Λένιν! Και δείχνουν πόσο μακριά από τις παραδόσεις του πραγματικού κομμουνιστικού κινήματος βρίσκεται η ηγεσία του ΚΚΕ.

Το κίνημα των πλατειών στράφηκε αντικειμενικά ενάντια στην άρχουσα τάξη καθώς το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα ήταν μία από τις κεντρικότερες επιλογές της το τελευταίο διάστημα. Το ότι το κίνημα πάλευε για τη μη ψήφιση του ΜΠ φανερώνει ότι εναντιώθηκε στην άρχουσα τάξη παρά το γεγονός ότι αρχικά, τα αστικά ΜΜΕ προσπάθησαν να το παρουσιάσουν ως «ακίνδυνο» ακριβώς για μη γίνει επικίνδυνο.

Επίσης, το ΚΚΕ υποτίμησε τα βήματα πολιτικοποίησης του κινήματος. Οι συνελεύσεις των πλατειών αποτελούσαν πεδία πολιτικών ζυμώσεων – και θέσεις όπως διαγραφή του χρέους και εθνικοποίηση των τραπεζών υιοθετήθηκαν από δεκάδες χιλιάδες αγωνιστές μέσα από την εμπειρία του κινήματος και μέσα από τις διαδικασίες του. Επειδή λοιπόν, όπως μας λέει ο Λένιν και όπως μας διδάσκει η ιστορία, δεν είναι ποτέ δυνατόν να εμφανιστεί ξαφνικά και με αυθόρμητο τρόπο ένα αμιγώς επαναστατικό και ταξικό κίνημα, έτοιμο να ανατρέψει τον καπιταλισμό (αν μπορούσε να συμβεί κάτι τέτοιο άλλωστε, ο ρόλος του επαναστατικού φορέα/κόμματος θα ήταν περιττός) το καθή-

να τις προστατέψει, καθώς δεν θα υπήρχε αρκετή αστυνομία. Θα υπήρχαν παντού αναταραχές, τα μαγαζιά θα άδειάζαν, κάποιοι άνθρωποι θα πηδούσαν από τα παράθυρα»

προειδοποιώντας στην ουσία τους διαδηλωτές να μη συνεχίσουν τις κινητοποιήσεις.

Ομως αυτό που συνέβη στις 28 και 29 Ιούνη ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Το σχέδιο της κυβέρνησης ήταν σαφές: η εκκένωση της πλατείας με κάθε τρόπο. Η καταστολή που ασκήθηκε ήταν απίστευτα σκληρή και μάλιστα χωρίς να υπάρξει σοβαρή πρόκληση!

Ετσι κι αλλιώς βέβαια η αστυνομική βία ποτέ δεν στρέφεται ουσιαστικά ενάντια στους 200-300 «κουκουλοφόρους» που νομίζουν ότι πλήττουν το σύστημα πετώντας πέτρες και μολότοφ. Ένα πράγμα που απέδειξε αυτό το κίνημα, που πραγματικά κατάφερε να κλονίσει το πολιτικό και οικονομικό κατεστημένο, είναι ότι η μαζικότητα και οι απεργίες είναι αυτά που τρομάζουν την αστική τάξη και όχι το υποτιθέμενο «αντάρτικο πόλεων» που επιλέγει ως τρόπο δράσης ένα κομμάτι του αναρχικού χώρου. Ετσι κι αλλιώς ένα μεγάλο κομμάτι του αναρχικού χώρου «σνόμπαρα» τις κινηματικές διαδικασίες. Το μόνο που έκαναν ήταν τα «μπάχαλα» στη διαδήλωση στις 15 Ιούνη όταν, χωρίς να έχει πάρει κάποια απόφαση η συνέλευση, αποφάσισαν από μόνοι τους να δώσουν ότι χαρακτηριστικά θέλουν στο κίνημα, ξένα προς τη θέληση της πλειοψηφίας. Σε σχέση με τα «μπάχαλα» και το κατά πόσο αποτελούν μέθοδο πάλης του κινήματος η συνέλευση του Συντάγματος στις 25 Ιούνη, είχε αποφασίσει τα εξής:

«Είμαστε ένα κίνημα μαζικό που βάζει σαν στόχο του την ρήξη με το υπάρχον πολιτικό σύστημα και την καταψήφιση του μεσοπρόθεσμου. Σε αυτόν τον αγώνα, όπλο μας είναι η μαζικότητα και η απο-

φασιστικότητα του αγωνιζόμενου λαού. Λογικές “αυτόκλητων εργολάβων και επαγγελματιών της βίας”, θεωρούμε ότι εξυπηρετούν τους στόχους του συστήματος και όχι αυτού του ανατρεπτικού κινήματος. Απορρίπτουμε κάθε ενέργεια που απομακρύνει τον αγώνα μας, που είναι τόσο ενάντια στο σύστημα, όσο και ενάντια σε κάθε μορφής βραχίονα του».

Αλλωστε πολλές φορές έχει αποδειχθεί ότι τα «μπάχαλα» τα κάνουν ασφαλίτες με σκοπό να προκαλέσουν την καταστολή απέναντι στο κίνημα. Το ίδιο αποδείχτηκε και στις 28 Ιούνη όπου δύο μέλη της ακροδεξιής συνδικαλιστικής παράταξης «Σύνδεσμος Οδηγών» που δραστηριοποιείται στο χώρο της ΕΘΕΛ, καταγράφηκαν από τις κάμερες να «χαριεντίζονται» με τους ΜΑΤατζήδες.

Η καταστολή που ξεκίνησε στις 28 κλιμακώθηκε στις 29 Ιούνη, την ημέρα ψήφισης του ΜΠ. Το πρωί τα ΜΑΤ χτύπησαν τις συγκεντρώσεις που είχαν καλεστεί στους δρόμους πάνω από τη Βουλή ενώ κατά τη 1.00 το μεσημέρι ξεκίνησε η γενικευμένη τους επίθεση στο χώρο της πλατείας. Τόνοι χημικών χρησιμοποιήθηκαν για να διαλύσουν τους διαδηλωτές οι οποίοι όμως, δείχνοντας για ακόμα μια φορά το πόσο αποφασισμένοι ήταν, παρέμεναν στους γύρω δρόμους για ώρες.

Την ωμή αστυνομική βία κατήγγειλαν μια σειρά από ιατρικές οργανώσεις. Συγκεκριμένα η Ένωση Ιατρών Νοσοκομείων Αθήνας - Πειραιά (ΕΙΝΑΠ), ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδας (ΟΕΝΓΕ) και ο αντιπρόεδρος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου (ΠΙΣ), ο Ιατρικός Σύλλογος Πειραιά (ΙΣΠ) και ο Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής (ΦΣΑ) κατήγγειλαν την κυβέρνηση ως επικίνδυνη για τη δημοκρατία κάνοντας λόγο για μηνύσεις καθώς βρέθηκαν χημικά κατασκευασμένα από το 1979! Μί-

«Την παραμονή της ψήφου εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση, να ζητήσει η λαϊκή συνέλευση του Συντάγματος από όλα τα σωματεία, τα εργατικά κέντρα, την ΓΣΕΕ και την ΑΔΕΔΥ να κηρύξουν την ημέρα της ψήφου εμπιστοσύνης Γενική Απεργία και μαζί με όλους τους εργαζομένους να περικυκλώσουμε την Βουλή με αίτημα την πτώση της κυβέρνησης. Όλοι στους δρόμους τη μέρα εκείνη για να τους ανατρέψουμε».

Η απόφαση της πλατείας στις 19 Ιούνη αναφέρει: «Επί 48 ώρες κανένας εργαζόμενος στην δουλειά, όλοι/ες μαζί στην πλατεία Συντάγματος!» και «Στηρίζουμε τις 48ωρες επαναλαμβανόμενες απεργιακές κινητοποιήσεις της ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ που ξεκινάνε αύριο, Δευτέρα 20 Ιουνίου και συμμετέχουμε στις απεργιακές φρουρές, αναγνωρίζοντας πως η απόπειρα ξεπουλήματος του δημόσιου πλούτου ξεκινάει από την Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού»²⁵.

Παράλληλα με τις συζητήσεις και τις αποφάσεις για την κλιμάκωση του αγώνα, υπάρχουν σημαντικά προχωρήματα και στο θέμα των αιτημάτων και των πολιτικών θέσεων του κινήματος. Στο ψήφισμα της 16ης Ιούνη συναντάμε κάποια πολύ ριζοσπαστικά αιτήματα τα οποία θέτουν, με γενικό τρόπο βέβαια, ένα εναλλακτικό οικονομικό μοντέλο ως απάντηση στην υπάρχουσα κατάσταση. Αιτήματα όπως «εθνικοποίηση των τραπεζών», «ριζική αναδιανομή εισοδήματος και αλλαγές στη φορολογία προς όφελος των εργαζομένων, να πληρώσουν αυτοί που τα έχουν, οι εφοπλιστές, οι τραπεζίτες, το κεφάλαιο και η Εκκλησία» και «λαϊκός δημοκρατικός έλεγχος στην οικονομία και στην παραγωγή» δείχνουν ότι το κίνημα κινείται προς τα αριστερά και ότι βαθαίνει τα πολιτικά του χαρακτηριστικά.

Ενώ όμως αυτά συνέβαιναν στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη τα προχωρήματα δεν ήταν τόσο μεγάλα καθώς η συζήτηση για τις σχέσεις με το συνδικαλιστικό κίνημα παρέμενε σε ένα «στείρο» επίπεδο. Στη συνέλευση μάλιστα στις 17 Ιούνη προκλήθηκε αρκετή ένταση λόγω της φράσης που υπήρχε στο νέο κείμενο της πλατείας η οποία καλούσε τα σωματεία να προχωρήσουν σε απεργίες διαρκείας. Πάνω σε αυτό και μετά το τέλος της ψηφοφορίας (!) βγήκαν μερικοί και ζήτησαν να διαγραφεί αυτή η φράση. Αμέσως μετά προκλήθηκε ένταση χωρίς να υπάρξει μια συγκεκριμένη κατάληξη. Τελικά το κείμενο εγκρίθηκε διατηρώντας τη φράση-κάλεσμα στα σωματεία για απεργίες, βασιζόμενο φυσικά στο κείμενο της πλατείας Συντάγματος. Η κατάσταση αυτή ήταν ενδεικτική αφενός της διάθεσης της δεξιάς πτέρυγας του κινήματος να απομονώσει το κίνημα από τα υπόλοιπα αγωνιζόμενα κομμάτια της κοινωνίας, να δημιουργήσει δηλαδή το «μαγαζάκι» των Αγανακτισμένων που θα δρα αυτόνομα, και αφετέρου το μπέρδεμα που υπάρχει σε αρκετό κόσμο για το τι είναι απεργία και τι σωματεία. Γιατί ενώ κανείς δεν έφερε αντίρρηση για τη συμμετοχή στην 48ωρη Γενική Απεργία (που καλούν φυσικά ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ, τα τριτοβάθμια σωματεία) και μόνο στο άκουσμα της

λέξης «σωματείο» υπάρχει μια έντονη καχυποψία. Αυτό αφενός είναι λογικό καθώς οι συνδικαλιστικές ηγεσίες τα τελευταία χρόνια το μόνο που κάνουν είναι να ξεπουλούν αγώνες και να εκτονώνουν το κίνημα. Από την άλλη όμως πρέπει να υπάρχει η εξήγηση και η κατανόηση ότι τα εργατικά σωματεία μπορούν και θέλουμε να αποτελούν εργαλείο για τις οικονομικές και πολιτικές διεκδικήσεις των εργαζομένων. Δεν είναι τυχαίο ότι η κυβέρνηση κλυδωνίστηκε στις 15 Ιούνη, ημέρα Γενικής Απεργίας. Γι' αυτό και είναι λάθος να απορρίπτονται τα εργατικά σωματεία συνολικά αλλά να προσπαθούμε να ανατρέψουμε τους αρνητικούς συσχετισμούς που υπάρχουν με την πάλη μας μέσα σε αυτά!

Όμως το θέμα δεν ήταν αυτό, δεν ήταν η λέξη «σωματείο». Ήταν κάτι περισσότερο ουσιαστικό. Ήταν το αν θέλουμε να γίνουν απεργίες. Γιατί αν θέλουμε, το ζήτημα λήγει εδώ: καλώς ή κακώς, απεργίες καλούν τα σωματεία. Ενας εργαζόμενος δεν μπορεί από μόνος του να σηκωθεί και να φύγει από τη δουλειά του και να πει «απεργώ», χωρίς την κάλυψη του σωματείου του. Αρα, όσοι λένε «όχι σωματεία» στην ουσία λένε «όχι απεργία». Αυτή η λογική όμως είναι μια λογική ήττας καθώς απομονώνει τα αγωνιζόμενα κομμάτια της κοινωνίας μεταξύ τους, διαιρεί τους διαδηλωτές σε «συνειδητούς» (που μαζεύονται στο Λευκό Πύργο) και «μη συνειδητούς» (που «επιμένουν» ακόμα να κατεβαίνουν στις πορείες με τα σωματεία τους). Έτσι όμως αλείφει βούτυρο στο ψωμί της κυβέρνησης που δικαιολογημένα μπορεί να χαίρεται να βλέπει το κίνημα διασπασμένο! Κι αυτό γιατί οι απεργίες μπορούν να κατεβάσουν εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενους στο δρόμο και να ασκήσουν πολλαπλάσια πίεση απ' ό,τι οι καταλήψεις στις πλατείες ακριβώς επειδή σταματάνε την παραγωγή και την οικονομική δραστηριότητα. Αυτό είναι που «πονάει» την αστική τάξη η οποία με αυτόν τον τρόπο χάνει χρήμα και πιέζεται.

Τελικά το ΠΑΣΟΚ πηγαίνει το ΜΠ προς ψήφιση στη Βουλή στις 28 και 29 Ιουνίου, καθυστερώντας το όσο το δυνατόν περισσότερο ελπίζοντας σε «ξεφούσκωμα» του κινήματος. Και είναι σίγουρο ότι θα το καθυστερούσε κι άλλο αν στις 3 Ιουλίου δεν ήταν προγραμματισμένη η συνάντηση των Υπουργών Οικονομικών της ΕΕ μέχρι το οποίο οι Ευρωπαίοι έθεταν ως χρονικό όριο την ψήφιση του ΜΠ ως προϋπόθεση για την εκταμίευση της 5ης δόσης του μνημονιακού δανείου.

Την ίδια στιγμή η κυβέρνηση ετοιμάζεται, μετά την ψήφιση του ΜΠ να στραφεί στην καταστολή του κινήματος. Στην δημιουργία του κατάλληλου κλίματος συμβάλλει ο ανεκδιήγητος Πάγκαλος, με δηλώσεις του σε ισπανική εφημερίδα, στην οποία δηλώνει ότι σε περίπτωση που δεν ψηφιστεί το ΜΠ

«...θα βρεθούμε αντιμέτωποι με ένα τρομερό σενάριο. Την επόμενη μέρα οι τράπεζες θα περικυκλώνονται από τρομοκρατημένους ανθρώπους που θα προσπαθούσαν να αποσύρουν τα χρήματά τους, ενώ ο στρατός θα έβγαζε στους δρόμους τανκ για

κον των μαρξιστών είναι να παρεμβαίνουν στα κινήματα, να προσπαθούν να ξεδιαλύνουν τα θολά τους χαρακτηριστικά, να βοηθήνε στη ριζοσπαστικοποίηση των λαϊκών στρωμάτων έτσι ώστε η κοινωνική οργή να πάρει αντικαπιταλιστική κατεύθυνση.

Όποιος περιμένει «έτοιμα» κινήματα δεν θα τα δει ποτέ. Η ηγεσία του ΚΚΕ επέλεξε να μην παρέμβει μέσα στο κίνημα και να παλέψει εκεί μέσα τις θέσεις του, κηρύσσοντας από του άμβωνος «πύρινους» λόγους ενάντια στα μονοπώλια. Μόνο που μια Αριστερά που αρνείται να έρθει σε επαφή με τις μάζες που κινητοποιούνται και ριζοσπαστικοποιούνται, επειδή μπορεί να φέρουν στοιχεία «πολιτικής καθυστέρησης» ή «πολιτικής σύγχυσης» είναι μια Αριστερά χωρίς προοπτική. Αλλωστε η τακτική της ηγεσίας του ΚΚΕ είναι γνωστή: ό,τι δεν ελέγχουμε (δηλαδή ό,τι δεν μπορούμε να κατελώσουμε) το αφορίζουμε και το καταγγέλλουμε.

Αυτή η δομική αδυναμία του ΚΚΕ να συσχετιστεί με το κίνημα το οδήγησε, μετά τις 15 Ιούνη, να ζητήσει εκλογές, όπως βέβαια η ΝΔ, το ΛΑΟΣ, η ΔΗΣΥ και ο ΣΥΝ. Στο κεντρικό δελτίο του Mega της ίδιας μέρας η Αλέκα Παπαρήγα δήλωσε:

«Όποια μορφή και αν πάρει αυτή η συνεργασία πρόκειται για κυβέρνηση λυκοσυμμαχίας, που επιδιώκει να σπάσει το ηθικό του λαού και επιδιώκει να πάρει άνευ προηγουμένου μέτρα σε βάρος του λαού. Εμείς καλούμε το λαό στους δρόμους να αποτρέψει το σχηματισμό μιας τέτοιας κυβέρνησης, ζητάμε εκλογές»¹⁷ ενώ και στη συνέντευξη τύπου που παραχώρησε την επομένη υποστήριζε ότι «το αίτημα για εκλογές σήμερα είναι υπερώριμο».¹⁸

Ενώ λοιπόν υπήρχε ένα μαζικό κίνημα στις πλατείες, που έδειχνε ικανό να ρίξει από «τα κάτω» την κυβέρνηση, η ηγεσία του ΚΚΕ δεν ασχολήθηκε μαζί

του επιλέγοντας να «κάνει παιχνίδι» στο γήπεδο του αντιπάλου (το κοινοβουλευτικό) ζητώντας εκλογές χωρίς μάλιστα να έχει καν τη δυνατότητα να τις κερδίσει! Ο στόχος που έθετε το ΚΚΕ για τις εκλογές ήταν να υπάρχει μια «αδύναμη κυβέρνηση». Τι σημαίνει όμως αυτό; Λύση για να υπάρξει κυβέρνηση θα βρεθεί, είτε αυτή θα είναι μια κυβέρνηση συνεργασίας ΠΑΣΟΚ-ΝΔ, είτε συνεργασία ενός από τα δύο αυτά κόμματα με κάποιο από τα «πρόθυμα» μικρότερα, είτε «οικουμενική», «προσωπικότητας» ή ο,τιδήποτε άλλο. Οι εναλλακτικές του κατεστημένου είναι πολλές. Η αδυναμία μιας κυβέρνησης δεν μετριέται με τις βουλευτικές της έδρες αλλά με το πόσο το κίνημα την στριμώχνει. Σε μια προεκλογική περίοδο άλλωστε τα εκβιαστικά διλήμματα που αναμφίβολα θα κυριαρχήσουν θα «σπρώξουν» ένα κομμάτι του κόσμου σε κάποιο από τα δυο μεγάλα κόμματα. Όπως και να 'χει, το καπιταλιστικό σύστημα δεν κινδυνεύει απ' τις εκλογές, δεν πρόκειται να ανατραπεί απ' αυτές.

Το βαθύτερο πρόβλημα είναι ότι το ΚΚΕ δεν μπορεί να αποτελέσει την αληθινή εναλλακτική που είναι τόσο απαραίτητη για τις εργαζόμενες μάζες. Στην ανακοίνωση που προαναφέραμε εξανίσταται επειδή το τσοβαλιάζουν μαζί με όλα τα υπόλοιπα κόμματα. Αναρωτήθηκε ποτέ η ηγεσία του ΚΚΕ γιατί συμβαίνει αυτό; Γιατί ενώ υπάρχει τόσο μεγάλη οργή και τόσο μεγάλη αποδοκιμασία του πολιτικού συστήματος, το παίρνει κι αυτό η μπάλα; Η αδυναμία του όλο το προηγούμενο διάστημα να απαντήσει στην κρίση έχει απογοητεύσει τη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων. Το ΚΚΕ (το ίδιο ισχύει και για τον ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ βέβαια, με διαφορετικό τρόπο) από το ξέσπασμα της κρίσης δεν μπόρεσε να παρέμβει στους μαζικούς αγώνες που έγιναν και που ήταν πολλοί ούτε έδωσε τις απαραίτητες απαντήσεις στα ζητήματα του χρέους,

της κρίσης και στο ποια είναι η λύση για τους εργαζόμενους και την κοινωνία. Η αδυναμία του αυτή είναι λογικό να δημιουργεί απογοήτευση στους εργαζόμενους που δέχονται αλλεπάλληλες επιθέσεις. Είναι λογικό τα κινήματα που ξεσπούν να αισθάνονται απομονωμένα, ειδικά όταν οι «φυσικοί σύμμαχοί» τους, τα κόμματα της Αριστεράς δηλαδή, είναι απόντες από αυτά.

Η κριτική που κάναμε στην ηγεσία του ΚΚΕ για το ζήτημα των εκλογών ισχύει και για το ΣΥΝ. Η μόνη διαισθητική αφορά τους είναι ότι ο ΣΥΝ ζητούσε εκλογές ήδη από τα τέλη Μάη. Επίσης, ούτε ο ΣΥΝ (και ο ΣΥΡΙΖΑ) κατάφεραν να αποτελέσουν σοβαρή εναλλακτική στην υπάρχουσα κατάσταση. Οι κεντρικές θέσεις μάλιστα του ΣΥΝ για το χρέος και την κρίση (επαναδιαπραγμάτευση χρέους και ευρωομόλογο) βρίσκονταν πολύ πίσω όχι μόνο από τις αντικειμενικές ανάγκες, αλλά και από τις διαθέσεις των πλατιών λαϊκών στρωμάτων καθώς και από τις αποφάσεις του κινήματος των πλατειών!

Από την άλλη όμως ο ΣΥΝ δεν κατήγγειλε το κίνημα. Αντίθετα, το υποστήριξε. Το πρόβλημα με την παρέμβαση του ΣΥΝ στο κίνημα είναι ότι δεν ήταν αυτή που θα έπρεπε. Ο ίδιος ο Τσίπρας εξήρε τον ακομμάτιστο χαρακτήρα του κινήματος, ακυρώνοντας στην ουσία το ρόλο του κόμματός του μέσα στην κοινωνία! Σε συνέντευξή του στον «Αθήνα 9,84» που δημοσιεύτηκε στην «Αυγή» στις 28 Μαΐου δήλωσε:

«Για παράδειγμα, οι κινητοποιήσεις των νέων ανθρώπων στην Ισπανία φέρουν στο προσκήνιο την υγιή αντίδραση της κοινωνίας πέρα και έξω από τις κομματικές καθοδηγήσεις. Νομίζω ότι αυτό το μοντέλο θα το δούμε το επόμενο διάστημα και στη χώρα μας –κάνω μια εκτίμηση, μπορεί να διαψευστώ, αλλά κάνω μια εκτίμηση– χωρίς κατ’ ανάγκη τα κόμματα να έχουν τη δυνατότητα να καθοδηγήσουν ή να οργανώσουν. Η κοινωνία θα μας ξεπεράσει όλους κι αυτό είναι πάρα πολύ θετικό...»!!

Αν είναι θετικό να σε ξεπεράσει η κοινωνία τότε ποιος είναι ο λόγος ύπαρξής σου σαν κόμμα; Και ο ΣΥΝ αλλά και άλλες δυνάμεις του ΣΥΡΙΖΑ, τατίστηκαν με τη «μέση συνείδηση» του κινήματος, αποδεχόμενοι ότι κι αν έκανε αυτό, ότι κι αν έλεγε. Δεν προσπάθησαν με τις θέσεις και τις προτάσεις τους να το σπρώξουν να εμβασθύνει τα πολιτικά του χαρακτηριστικά και να κλιμακώσει τις δράσεις του. Το μόνο που κάνανε ήταν να «χαϊδεύουν» τα αυτιά του κινήματος, λέγοντάς του «ότι θέλει να ακούσει». Δεν θα βρούμε ούτε ένα άρθρο στην «Αυγή» και ούτε μια ανακοίνωση του ΣΥΝ που να μην «παινεύει» τον ακομμάτιστο, αυτόνομο και ακηδεμόνευτο χαρακτήρα του κινήματος. Αλλά όσο κι αν ψάξουμε, δεν βρίσκουμε και καμιά πρόταση για το πώς μπορεί το κίνημα να ανατρέψει το ΜΠ και την κυβέρνηση! Κι αυτό γιατί, στην πραγματικότητα, ο ΣΥΝ δεν έβλεπε αυτή τη δυνατότητα στο κίνημα!

Σε άρθρο της «Αυγής» διαβάζουμε για τη συνέντευ-

ξη του Τσίπρα στο Alter στη 1 Ιούνη:

«...πρόσθεσε δε (σ.σ. ο Τσίπρας) ότι ο ξεσηκωμός του είναι το καλύτερο διαπραγματευτικό χαρτί έναντι των δανειστών, συνέχισε ωστόσο λέγοντας ότι η κυβέρνηση δεν έχει αυτήν την αντίληψη»¹⁹!!!

Τι εννοεί με αυτό ο Τσίπρας; Οτι το κίνημα πρέπει να χρησιμοποιηθεί από τον Παπανδρέου στις συναντήσεις του με την τρόικα και την ΕΕ με σκοπό μια καλύτερη διαπραγμάτευση! Να τους πει δηλαδή «κάντε μας μερικές παραχωρήσεις, δεν βλέπετε πως με πιέζουν στην Ελλάδα;». Ας πληρώσουμε το χρέος, αλλά να μας κάνουν και μερικές ευκολίες.

Μια τέτοιου είδους διαπραγμάτευση να μας λείπει! Το κίνημα δρούσε όχι για να χρησιμοποιηθεί από κάποιον δηλωμένο εχθρό του, τον Παπανδρέου, σαν «διαπραγματευτικό χαρτί», απλά για να παρθούν λιγότερο αντιλαϊκά μέτρα αλλά με σκοπό να αποτρέψει την ψήφιση του ΜΠ και να ανατρέψει την κυβέρνηση. Αυτό ακριβώς είναι που βρίσκεται εκτός της λογικής του ΣΥΝ.

Από το χώρο του ΣΥΡΙΖΑ μόνο η νεολαία ΣΥΝ και η ΚΟΕ²⁰ παρενέβησαν ουσιαστικά και ενεργά στο κίνημα. Οι δυνάμεις αυτές στήριξαν τις πλατείες, βοηθώντας τις να στηθούν οργανωτικά και τεχνικά. Στο πολιτικό επίπεδο όμως, και η δική τους παρέμβαση δεν βοήθησε το κίνημα να κλιμακώσει τον αγώνα του.

Η νεολαία ΣΥΝ μάλιστα σε ανακοίνωσή της στη 1 Ιούνη έλεγε:

«Ο μόνος δρόμος που έχει μείνει για την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ είναι να παραιτηθεί και να προκηρύξει εκλογές»

υποστηρίζοντας, κι αυτή, ότι η μοναδική διέξοδος(;) είναι η προσφυγή στις κάλπες. Όμως τι θα μπορούσαν να προσφέρουν οι εκλογές; Μια αναδιανομή της εξουσίας ανάμεσα στα ίδια κόμματα της άρχουσας τάξης. Στο κίνημα; Τίποτα ουσιαστικό.

Όσο αφορά τη δεύτερη βασική συνιστώσα του ΣΥΡΙΖΑ που έριξε δυνάμεις στο κίνημα των Ανανακτισμένων, την ΚΟΕ, το πρόταγμα της για το κίνημα ήταν η «μεταπολίτευση του λαού». Για την ΚΟΕ το κίνημα των πλατειών ήταν

«ένα κίνημα πραγματικής δημοκρατίας, ενάντια σε Μνημόνιο, τρόικα, κυβέρνηση και συνολικά τον πολιτικό κόσμο, ένα κίνημα ανεξαρτησίας, αξιοπρέπειας και χειραφέτησης»²¹.

Πέρα από τη διαφωνία μας για τα χαρακτηριστικά του κινήματος, στην οποία θα αναφερθούμε αναλυτικά στη συνέχεια, η κριτική που κάνουμε στην ΚΟΕ είναι ότι σε καμία φάση του κινήματος δεν προσπάθησε με τις προτάσεις της να προωθήσει πολιτικά αυτό το κίνημα. Δεν έκανε καμιά κριτική στις αδυναμίες του, καμιά ουσιαστική πρόταση για το πώς μπορεί να προχωρήσει και να νικήσει – περιοριζόταν απλά στην «αποθέωσή» του.

Για παράδειγμα στο κείμενο «Δέκα σκέψεις για την

πλατεία Συντάγματος» του Μετώπου Αλληλεγγύης και Ανατροπής (ΜΑΑ – στο οποίο η ΚΟΕ έχει ηγετικό ρόλο) δεν θα δούμε καμία απάντηση σε βασικά ερωτήματα όπως: πρέπει (και αν ναι πώς) να συνδεθεί το κίνημα των πλατειών με τα συνδικάτα και το απεργιακό κίνημα; Πρέπει να επεκταθεί σε άλλους χώρους; Πως θα αποτρέψει την ψήφιση του ΜΠ; Πως θα οδηγήσει την κυβέρνηση σε πτώση; Αυτά τα ερωτήματα μένουν αναπάντητα. Και μένουν αναπάντητα γιατί η ΚΟΕ δεν ήθελε να συγκρουστεί με αντιλήψεις περί του «ακηδεμόνευτου» χαρακτήρα του κινήματος.

Για να ξεκαθαρίσουμε τυχόν παρεξηγήσεις, σαν «Ξ» δεν υποστηρίζουμε ότι η Αριστερά πρέπει να «πατρονάει» τα κινήματα και να τα καπελώνει γιατί «αυτή ξέρει». Κάθε άλλο – κάθε τι τέτοιο το καταγγέλλουμε σκληρά! Όμως όσο ακραία και λαθεμένη ήταν η στάση του ΚΚΕ, να μην συμμετέχει στο κίνημα επειδή δεν ήταν «ώριμο», άλλο τόσο λαθεμένη είναι η «υποταγή στο αυθόρμητο». Η Αριστερά πρέπει να παρεμβαίνει στα κινήματα, όσο «ανώριμα» κι αν είναι, αλλά πρέπει να παρεμβαίνει με μια διάθεση ενεργητική, προβάλλοντας τις θέσεις και τις προτάσεις της, έτσι ώστε το κίνημα να τις αξιολογεί, να τις υιοθετεί ή να τις απορρίπτει. Με απόλυτο σεβασμό πάντα, στις δημοκρατικές διαδικασίες. Η Αριστερά πρέπει να «παλεύει» τις θέσεις της (θέσεις που έχουν διαμορφωθεί μέσα από χρόνια συσσωρευμένης κινηματικής εμπειρίας) μέσα στο κίνημα και όχι να προσαρμόζεται καιροσκοπικά «με ότι λείει ο κόσμος». Κι αυτό γιατί το αυθόρμητο έχει συγκεκριμένα όρια τα οποία σταματούν τη στιγμή που είναι αναγκαίο ένα σχέδιο κλιμάκωσης του αγώνα. Ο αυθορμητισμός είναι η «πρώτη ύλη» ενός κινήματος. Χωρίς το αυθόρμητο δεν μπορεί να αναπτυχθεί κίνημα. Αλλά χωρίς οργανωμένο σχέδιο, δεν μπορεί να νικήσει. Και η Αριστερά (η ριζοσπαστική, μαρξιστική Αριστερά) έχοντας επεξεργαστεί την ιστορική εμπειρία παλαιότερων κινήματων και επαναστάσεων είναι αναγκαίο να μετουσιώνει σε πρακτικές επίκαιρες προτάσεις.

Αλλά όπως αναφέραμε πιο πάνω, και η πρόταση της ΚΟΕ για τη «μεταπολίτευση του λαού» ήταν προβληματική. Σε άρθρο του Ρ. Ρινάλντι (επικεφαλής της ΚΟΕ) στο «Δρόμο» διαβάζουμε για το περιεχόμενό της:

«Αποκατάσταση της λαϊκής κυριαρχίας, στοιχειώδης λειτουργία της κοινοβουλευτικής διαδικασίας, πάταξη της διαπλοκής, περιορισμό της τηλε-δημοκρατίας, να πάνε φυλακή οι υπεύθυνοι για τη χρεοκοπία και τη σπατάλη, πλήρης διαφάνεια, απαλλαγή από το Μνημόνιο και από όλους τους νόμους και τις ρυθμίσεις που ψηφίστηκαν στο πλαίσιο του, νέα συντακτική συνέλευση, διαπραγματεύσεις και επανακαθορισμός της θέσης της Ελλάδας σε διεθνείς οργανισμούς με πιθανή διενέργεια δημοψηφισμάτων. Ανατροπή της κυβέρνησης Παπανδρέου, ανατροπή όλου του πολιτικού συστήματος, αλλαγές σε όλα τα τμήματα του πολιτικού κρατικού μηχανισμού που να διασφαλίζουν μια πραγματική και βαθιά δη-

μοκρατία, να ακούγεται η φωνή του λαού, να ζητιέται η γνώμη του σε κρίσιμα ζητήματα, να είναι ενεργός παράγοντας σε όλες τις κρίσιμες αποφάσεις και προσανατολισμούς»²².

Και σε άλλο κείμενο του ίδιου:

«Η μεταπολίτευση του λαού δεν προϋποθέτει μια ριζική ανατροπή των κεφαλαιοκρατικών σχέσεων στη χώρα»²³ (η υπογράμμιση δική μας).

Αυτό λοιπόν που εννοεί η ΚΟΕ με τη «μεταπολίτευση του λαού» είναι μια «καλύτερη» κοινοβουλευτική δημοκρατία, μια «αριστερή» αστική δημοκρατία, έναν «καλύτερο» καπιταλισμό. Το κίνημα πρέπει δεν πρέπει να έρθει σε ρήξη με τις καπιταλιστικές σχέσεις ιδιοκτησίας αλλά μόνο με

«τις πιο ορατές, πιο επικίνδυνες, πιο αποκρουστικές, πιο έντονες, πιο ολοκληρωτικές, πιο εξουθενωτικές πλευρές της αστικής και ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας»²⁴,

υπονοώντας έτσι ότι υπάρχει και ένα τμήμα της άρχουσας τάξης που δεν είναι επικίνδυνο, δεν είναι αποκρουστικό, δεν είναι ολοκληρωτικό και εξουθενωτικό, το οποίο επίσης χωράει στην «κοινωνική εναλλακτική» που προτείνει η ΚΟΕ.

Ετσι, τη στιγμή που το κίνημα των Ανανακτισμένων έτεινε να πάρει όλο και πιο έντονα αντικαπιταλιστικά χαρακτηριστικά η ΚΟΕ επέμενε να εξηγήσει ότι δεν πρέπει, ότι πρέπει να παραμείνει μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού!!

Η 48ωρη Γενική Απεργία στις 28 και 29 Ιούνη: Η τελευταία μεγάλη μάχη του κινήματος

Μετά την «περιπέτειά» της στις 15 Ιουνίου, η κυβέρνηση παίρνει ψήφο εμπιστοσύνης από τους βουλευτές της στις 21 Ιούνη και η ψήφιση του ΜΠ μπαίνει στην τελική του ευθεία, χωρίς η ημερομηνία που θα γίνει αυτό να είναι ακόμα γνωστή. Την επόμενη μέρα μάλιστα, τα «συγκυβερνούντα» κόμματα ΠΑΣΟΚ και ΛΑΟΣ μαζί με την «αντιπολιτευτική» ΝΔ ψηφίζουν ώστε ο εφαρμοστικός νόμος, που καλείται να συγκεκριμενοποιήσει τις διατάξεις του ΜΠ, να ψηφιστεί με τη μορφή κατεπείγοντος, αμέσως μετά το ΜΠ!

Στις 17 Ιούνη ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ καλούν 48ωρη Γενική Απεργία για τις ημέρες ψήφισης του ΜΠ, κάτι που είχε να γίνει κοντά στα 20 χρόνια! Φυσικά οι συμβιβασμένες συνδικαλιστικές ηγεσίες δεν μετατράπηκαν από τη μια μέρα στην άλλη σε επαναστατικές. Η προκήρυξη της απεργίας αυτής ήταν μια κατάκτηση του κινήματος, ένα αποτέλεσμα της μεγάλης Γενικής Απεργίας της 15ης Ιούνη αλλά και της μεγάλης πίεσης που ασκούσαν οι κινητοποιήσεις στις πλατείες. Πλέον η σύνδεση των πλατειών με το απεργιακό κίνημα τίθεται και ως βασικός στόχος του κινήματος. Στο ψήφισμα στις 15 Ιούνη αναφέρεται μάλιστα ρητά η ανάγκη νέας απεργιακής κινητοποίησης: